

cena 18,-

4/98
ZVAMENÍ DOBY

DIANA A TEREZA

ANEŽ

**DVĚ ŽENY,
KTERÉ ZAUJALY SVĚT**

DIANA A TEREZA

ANEB

DVĚ ŽENY, KTERÉ ZAUJALY SVĚT

Od smrti Matky Terezy, misionářky lásky a nositelky Nobelovy ceny za mír, uplynul letos v září jeden rok. Pět dnů před tím, než zemřela stejně tiše, jak žila, doslova otřásla světem zpráva o smrti princezny Diany, která tragicky zahynula při autonehodě v Paříži 31. srpna 1997. Není divu, že se přímo nabízí, i když jen letmé, srovnání těchto dvou žen, které každá svým způsobem vstoupily do obecného povědomí.

Během jednoho týdne zemřely dvě nejznámější a mnohými i nejobdivovanější ženy na světě. Jedna z nich byla světská princezna, velikost druhé spočívala spíše v rovině duchovní. Jedna byla mladá a krásná, druhé se roky těžkého života nesmazatelně vepsaly do tváře. Jedna patřila do královské rodiny – zanechala po sobě majetek v hodnotě 35 milionů dolarů; druhá byla prostě oblečená služebnice nejchudších – zůstala po ní dvě sáří a jedny sandály. Jedna žila všemi obdivovaná mezi bohatými a významnými lidmi; druhá sdílela život nejhorší bídý s nejchudšími z chudých, žila mezi nechtěnými, nemilovanými, mezi těmi, o které už nikdo neměl zájem. Jedna byla vysoká a vznešená, druhá malá a shrbená. Tím však možný seznam protikladů nekončí. Jedna přijala potřeby chudých lidí a lidí zbavených práv jako jakýsi případ k vyřešení; druhá sdílela potřeby týchž lidí jako své povolání. Život té první

skončil ve věku 36 let, druhá právě v tomto věku začala sloužit druhým. Jedna odešla zcela nečekaně, ve chvíli, kdy její hvězda vycházela, druhá došla ke konci po dlouhém a smysluplném životě zasvěceném službě.

V některých ohledech si byly obě tyto ženy přece jen podobné. Obě se staly tak známými, že je svět znal už podle jejich křestních jmen: Diana a Tereza, nebo Diana, Princezna Waleská, a Matka Tereza z Kalkaty. Obě už od nejútlejšího dětství citlivě vnímaly potřeby druhých. Obě projevovaly soucit – každá ovšem svým osobitým, nezaměnitelným způsobem. Obě byly slavné a jejich země je poctily státním pohřbem.

Hvězda a člověk

Rozdíly i podobnosti mezi těmito ženami nejvíce vynikly ve zprávách o jejich smrti. Ještě asi dva týdny po Dianině osudné nehodě se témata hlavních televizních pořadů po celém světě točila kolem této tragédie. Ve srovnání s tím se zprávy o Matce Tereze zdály spíše jen jakýmsi dodatkem či poznámkou pod čarou. Několik dalších týdnů po Dianině smrti zdobily její fotografie obálky téměř všech větších novin a zábavných časopisů v USA. Matka Tereza – aspoň pokud vím – se v USA objevila pouze na obálce časopisu Newsweek. V jednom čísle stejných novin zabírala zpráva o Dianě více než 40 stran, zatímco zpráva o Matce Tereze pouze čtyři.

Propastné rozdíly – proč?

Určitě bychom našli mnoho důvodů, všimněme si však alespoň jednoho. Dianina popularita byla v první řadě dílem médií. Život uprostřed královské rodiny, její krása a mládí, její nakažlivá osobnost, to vše sloužilo jako výborný materiál pro uspokojení nenasytné chuti mediálních továren na senzacce. Dianina „hvězda“ byla dobrým zbožím na prodej.

Matka Tereza žila jinak – vyznávala jiné životní hodnoty, jiný životní styl. Sloužila lidem, se kterými se ztotožňovala, v oblasti, která trpí chudobou. A byla již v pokročilém věku. Pro média tedy bytost nikterak významná. Jistá žena, která telefonovala do jednoho amerického rozhlasového pořadu, to vyjádřila slovy: „Chtěli jsme být jako

Diana, ale jen málokdo z nás chtěl být jako Matka Tereza.“

Diana jako by zosobňovala pojetí života, ve kterém chceme to i to, obojí. Vlastně všechno. Matka Tereza symbolizuje jinou cestu – buď, anebo. V duchu Kristova výroku „nikdo nemůže sloužit dvěma pánům“. Diana si vybírala objekty zájmu podle svého přání. Například těsně předtím, než zahynula, snížila počet dobročinných programů, které podporovala, ze sta na pouhých šest.

Matce Tereze šlo vždy jen o jednu věc: o věrnost Ježíši Kristu. A Kristus často přichází v člověku nejchudším z chudých, v lidech umírajících, nechtěných, zbavených mnohdy všech práv. Nikdy si nevybírala, komu, kdy a za jakých podmínek bude sloužit, a svou službu neodkládala jako věc, která už posloužila svému účelu.

Kdo obtoji ve zkoušce času?

Je pravděpodobné, že odkaz Matky Terezy bude tím trvalejším a významnějším co do prostoru i vlivu. Zajímavou myšlenku vyjádřil titulky v jednom týdeníku: „Ve službě bližním byla Diana zaujatým turistou, zatímco Matka Tereza byla orientační bod.“

Život Matky Terezy ukazoval na život Ježíše Krista jako na hlavní orientační bod. Jistý pisatel poznamenal: „Viděla Ježíše snad v každé lidské bytosti. Její bližní pro ni nebyl tím, koho by měla posuzovat, komu by se měla vyhýbat jenom proto, že je nemocný, chudý, že je homosexuál, nebo je jiné rasy či náboženství.“ „Vidím Boha v každém člověku,“ prohlásila kdysi Matka Tereza. Kdo z nás by mohl říci totéž? Jak by se asi změnil svět, kdybychom v každém člověku, kterého potkáme, viděli Ježíše Krista?

Se kterou z těchto dvou žen se ztotožňujeme? V čí přítomnosti bychom se cítili lépe? Které bychom se chtěli podobat? Mám pocit, že podobně jako žena, která telefonovala do onoho rozhlasového pořadu, bychom byli raději jako Diana. Dianu obdivujeme „zblízka“ – jakkoli se zdá, že média nejsou s to nám tuto „blízkost“ zprostředkovat. Matku Terezu jsme ochotni obdivovat spíše „z dálky“. Její bezprostřední blízkost by možná příliš bolestivě zasáhla naše svědomí.

„Termostaty a teploměry“

Jsou lidé, kteří se snaží podle svých možností změnit věci kolem sebe k lepšímu. Jsou jako „termostat“, který upravuje teplotu okolí (zatímco teploměr ji pouze zaznamenává). Termostat je aktivní prvek, teploměr pasivní. Termostaty hrají při změně aktivní roli, ovlivňují prostředí, ve kterém se nacházejí. Teploměry jsou jen pasivní součásti, které nedělají nic, aby upravily okolní podmínky. Lidé jim podobní nejsou ochotni udělat nic, čím by pomohli změnit život potřebných k lepšímu. Nejsou možná zlí, jsou „jen“ lhostejní.

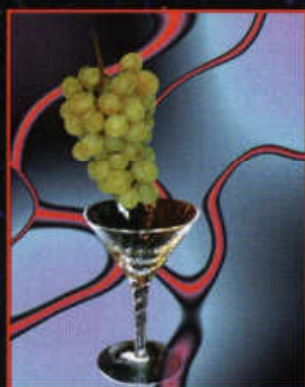
Na posledním soudu bude rozdíl mezi lidmi spočívat mezi jiným v tom, že někteří se zapojili do aktivní, nesobecké služby druhým. „...Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznul jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne, byl jsem nahý, a oblékli jste mě, byl jsem nemocný, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou.“ (Mt 25,35.36) Zatímco ti druzí jsou sobci, kteří se zabývají jen sami sebou, svými zájmy a nedělají nic, čím by mohli změnit situaci kolem sebe. Snad jsou ochotni jen „milostivě“ soudit práci těch druhých.

Na kterou stranu z těch dvou nás Pán Bůh postaví, je v mnohém dáno naší ochotou následovat Ježíšův příklad. A to nejen jako turista, když mám chuť a čas, ale s ochotou obětovat sám sebe těm druhým.

C. R.

Předchozí řádky rozhodně nechtěly „moudře“ soudit život Lady Di, vždyť kdo z nás znal a rozuměl jejímu skutečnému životu? Také Matka Tereza je nám příliš vzdálená na to, abychom mohli porozumět skutečným rozměrům její služby. Nicméně obě ženy vstoupily nejen do dějin, ale i do našeho povědomí a jejich životy mohou být nastaveným zrcadlem, ptáme-li se po smyslu naší každodenní cesty.

Matka Tereza byla uložena k odpočinku v Kal-katě. Byl to největší státní pohřeb od smrti Mahátmy Gándhího před 50 lety. Možná, že její život a smrt zastínily mnohem „slavnější“ osobnosti, ale to není důležité. Život člověka není dán počtem stran, které obsadí v prestižních časopisech, ale tím, jak hodnotí dny jeho života náš Stvořitel.

Studie
Svatba v Káně

str. 8

Bible a my
Planeta Země –
válečná zóna
vesmíru

str. 12

Zdraví
Když céva
ztrácí dech...

str. 16

Kronika
20. století
Rozdělený svět
(1960–1970)

str. 25

ZNAMENÍ DOBY – křesťanský pohled na svět. Ročník 30, číslo 4/1998. Vydává a objednávky přijímá Advent-Orion s. r. o., vydavatelství a nakladatelství, Roztocká 5, 160 00 Praha 6 - Sedlec, tel. objednávky 325528, redakce 90034532, fax 325165, mobil. 0603/553628, e-mail: adventorion@mbox.vol.cz. Šéfredaktor Marek Škrňa. Jazyková redakce Ivo Racek. Tiskne Naše vojsko Praha. Vychází čtyřikrát ročně. Cena jednoho výtisku Kč 18,-. Nevýžadané příspěvky se nevracejí. Registrační značka MK ČR F 5077. ISSN 0231-6439. Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. nov. 5094/95 ze dne 3. 2. 1995. Foto na titulní straně Michael Photobank.

FOTO MICHAEL PHOTOBANK

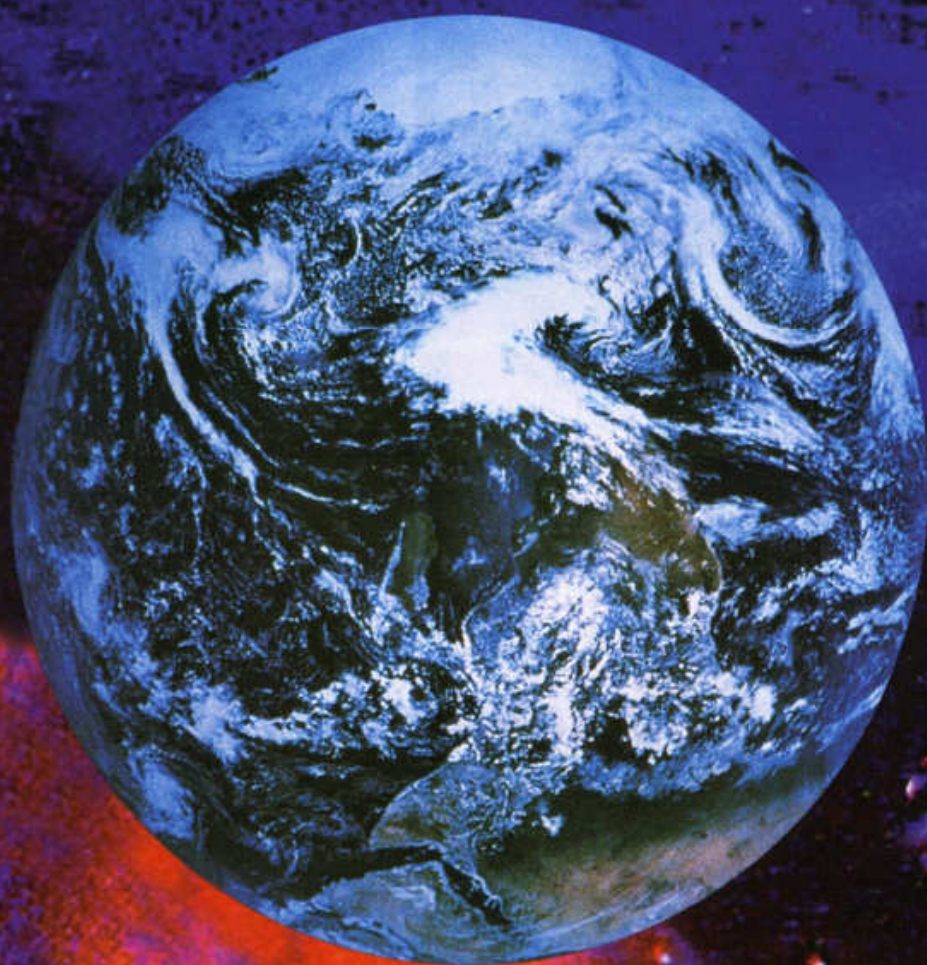
VSTŘÍC

ROZHOVOR S JOZEFEM BAJUSZEM

Vysvětlovat termín NET '98 by pravděpodobně bylo zbytečné. Pokud jste pravidelnými čtenáři Znamení doby, pak si určitě vzpomenete na rozhovor s Pavlem Šimkem, kazatelem Církve adventistů s. d., jako jedním z těch, kdo se podíleli na realizaci tohoto projektu v České republice (ZD 3/98). Mezi organizátory patřil také kazatel Jozef Bajusz, který v současné době působí na Českém sdružení CASD.

V době, kdy budete číst tyto řádky, bude přímé vysílání již minulostí a desítky lidí, na kterých v různých místech naší země ležela zodpovědnost za celý seriál přímých přenosů, si zhluboka vydechly. Jozef Bajusz je určitě jedním z nich. Podle mého soudu byl NET '98 nesporně zajímavý program, ale na druhé straně mi to nedalo zeptat se, co vedlo tohoto člověka, podobně jako mnoho jiných, k investici stovek hodin do této složité a čas-to únavné práce.

PŘÍŠTÍMU TISÍCILETÍ

NET'98

Z N A M E N Í D O B Y

Přímý přenos přednášek programu NET '98 je minulostí, ale určitě zůstane nadlouho zapsán v paměti mnoha lidí. Čím oslovil tebe? A měl jsi vůbec čas uprostřed organizace celé akce sledovat vlastní obsah přednášek?

Dlouho dopředu jsme znali alespoň v základních rysech témata jednotlivých přednášek, postupně jsme se seznamovali prostřednictvím různých zpráv a videokazet i s přednášejícím – doktorem Dwigtem Nelsonem, a přesto nás, troufám si tvrdit, vlastní program mile překvapil. Měl jsem možnost sledovat jednotlivé přednášky na mnoha místech v ČR. Přitom jsem si uvědomil, že i když se jedná o stejný program, vlastní atmosféru vytváří lidé, kteří ho v tom či onom místě pořádají. Překvapilo mne také, kolik lidí navštěvovalo pravidelně tento seriál dvaceti sedmi přednášek, přestože mnozí z nich původně byli přesvědčeni, že dnes nikdo nemůže podobnému programu věnovat tolik času. A co mě oslovilo? Dwight Nelson dokázal zajímavým způsobem spojit příběhy ze života obyčejných lidí s poselstvím Bible a některé zdánlivě dobře známé věci nám představil zcela novým způsobem, velmi blízkým člověku dnešní doby. Také já jsem byl mnohdy zasažen zcela osobním způsobem a jsem za to Pánu Bohu velmi vděčný.

Kdy ses s touto možností zvěstování evangelia setkal poprvé?

Před lety jsem slyšel o evangelizaci Billyho Grahama prostřednictvím satelitu. Jednalo se tehdy asi o čtyři přednášky a já byl k podobným věcem dost skeptický. Promítání nějakých přednášek na plátno, bez účasti přednášejícího, mi tehdy připadalo jako dost neosobní způsob seznamování lidí s tak nesmírně zajímavými věcmi, jako je život a dílo Ježíše Krista.

Jak na tebe působil NET '96?

Sledoval jsem ho trochu zpozvzdálí, podíval jsem se na některé přednášky ze záznamu a docela se mi

líbily. Přednášejícího – Marka Finleyho – jsem dobře znal a mám ho velmi rád, protože jsem s ním absolvoval evangelizaci v Budapešti. Je mi na něm sympatický jeho nesmírně přátelský vztah k lidem.

Přestože jsem NET '96 detailně neznal, překvapily mě jeho výsledky. Tisíce lidí, kteří uvěřili a našli pomocí tohoto programu Ježíše Krista. To je určitě dobrá věc.

Co tě vedlo k tomu, že ses stal jedním z organizátorů NETu '98? Věděl jsi, co tě čeká?

Jeden z důvodů byl zcela přirozený – mé pracovní zařazení mne přivedlo mezi šestičlenný organizační tým, který měl za úkol koordinovat NET '98 na území České a Slovenské republiky.

Smyslem naší práce nebylo zvládnout jen technickou a organizační stránku věci, ale především najít ochotné spolupracovníky z jednotlivých sborů, kteří by byli ochotni udělat něco pro lidi kolem nás a představit tak prostřednictvím moderní tech-

niky Pána Boha a Ježíše Krista lidem, kteří mají o této věci často velmi zkrácené představy.

Druhým a pro mě hlavním důvodem bylo to, že mám rád lidi a mám radost z každého člověka, který najde v Ježíši Kristu osobního přítele do dnešního složitého

světa. A právě o to šlo. NET '98 měl především ukázat lidem na úžasnou možnost, kdy každý z nás – obyčejných smrtelníků – může navázat přátelství s neobyčejným Bohem.

Ještě k druhé části otázky. Nikdy nevíme přesně, co nás čeká, můžeme to jen předpokládat. Všichni jsme věděli, že to nebude jednoduché, ale pokud to někomu pomohlo, určitě to stálo za námahu.

Co bylo pro tebe největším problémem při vlastní přípravě?

Někteří lidé byli dopředu zaujatí, celá akce se jim zdála příliš náročná – finančně i časově, jiným se zdál program příliš „americký“ a našlo by se ještě mnoho dalších důvodů, proč NET nepořádat. Bylo potřeba některé lidi přesvědčit, že zvěstování

Dwight Nelson dokázal zajímavým způsobem spojit příběhy ze života obyčejných lidí s poselstvím Bible a některé zdánlivě dobře známé věci nám představil zcela novým způsobem, velmi blízkým člověku dnešní doby.

evangelia je jedním z hlavních důvodů a smyslu existence církve a že NET '98 je dobrá příležitost, jak oslovit lidi v našem okolí a představit jim srozumitelným způsobem myšlenky, které by si jinak možná nebyli ochotni vyslechnout.

Byly chvíle, kdy jsi dostal strach, že se nepodaří vše zajistit technicky v požadovaném rozsahu?

Samozřejmě, že s blížícím se NETem se postupně vynořovaly i určité problémy, ale to k takové akci určitě patří. Jako příklad uvedu jeden z těch větších. NET probíhal v Čechách a na Moravě na 110 místech, ale pouze 20 z nich mělo možnost přijímat signál přímo ze satelitu. Velkým otázníkem bylo, jak zajistit, aby na zbylých místech dostali na večerní pro-

gram včas nahranou videokazetu. Po mnoha jednáních se podařilo najít způsob, který sice nebyl ideální, ale většinou fungoval – kurýrní služba Českých drah. Pokud se někdy stalo, že kazeta nedorazila, pak přišla ke slovu mnohdy ohromná obětavost místních lidí, kteří sedli do auta a přivezli třeba i na poslední chvíli kazetu z nejbližšího místa, aby nezklamali posluchače tohoto programu. Samotný výběr a pořízení techniky byl dalším z velkých problémů. Kvalitní velkoplošné videoprojektory jsou nesmírně drahé přístroje a ty levnější zase nejsou určeny pro podobný způsob projekce. Proto nás potěšilo, když nám byla nabídnuta dodávka tohoto zařízení za velmi slušnou cenu. Nikdo se na mne nesmí zlobit, že v tom nevidím jen náhodu nebo dobrou vůli některých lidí, ale opravdové Boží požehnání.

Jaké starosti a trápení ti nedávaly klidně spát?

Já se přiznám, že jsem spal a spím docela dobře. Celý program jsem chápal jako součást Božího díla a tím bylo dáno i to ostatní. Velmi pěkně to vyjádřil člověk z jednoho sboru: „Nebojme se Pánu Bohu svěřit kousek jeho vlastního díla, on to určitě nepokazí.“ Někdy sice zavládlo velké napětí, jindy bylo potřeba určité improvizace, ale bez

důvěry v Boží péči o tento program by to asi dělat nešlo.

Z čeho jsi měl naopak radost?

Především z dobrých spolupracovníků, kteří dokázali svým nadšením pro věc vyřešit mnoho problémů a rozvinout tak celý program do podoby setkání v jednotlivých městech. Myslím si, že lze jen stěží poděkovat všem těm lidem, kteří roznášeli pozvánky, vylepovali plakáty, starali se o techniku,

o pořadatelskou službu a jiné věci, bez nichž by NET '98 nemohl fungovat.

Asi by nestačil celý tento časopis, kdybychom chtěli poděkovat lidem, kteří pomáhali uskutečňovat tento program, ale věřím, že to pro ně nebyl ztracený čas, a já bych

jim všem chtěl alespoň touto cestou vyjádřit velký dík.

Zažil jsi nějakou opravdu napjatou chvíli, třeba při zahájení programu?

Asi nikdo z nás nezapomene na vypjaté chvíle před a během první přednášky, kdy jsme dostali zprávu, že první vysílání NETu se posouvá z první hodiny ranní na čtvrtou. Zdánlivě maličkost, ale jenom zdánlivě, protože celý pečlivě připravený a domluvený plán kopírování a distribuce videokazet vzal v tu chvíli za své. Pár hodin před startem celého NETu. Nezbylo než sednout do auta a improvizovat. Aby nezůstalo jen u jednoho problému, tak se mi na zpáteční cestě polámalo auto. Na telefonické zavolání přispěchal jeden obětavý bratr a půjčil mi svůj vůz, aby se kazety mohly dostat včas na místo. Říká se, že v nouzi poznáš přítele, a mně se zdálo, že právě v těch různých problémech jsme si mnozí byli jaksi blíže.

Tady bych rád vzpomenul jména Vítězslava Chána a Daniela Dudy, kteří nám překládali jednotlivé přednášky do češtiny a slovenštiny. Oni dva byli v té první linii a museli se vypořádat s mnoha problémy a určitě žili také v nemalém napětí. Mnoho lidí obdivovalo jejich práci, vytrvalost a modlili se za ně.

Zvěstování evangelia je jedním z hlavních důvodů a smyslu existence církve. NET '98 je dobrá příležitost, jak oslovit lidi v našem okolí a představit jim srozumitelným způsobem myšlenky evangelia.

SVATBA

FOTO MONDÁI MIKÉŠ ŠTEJLA

Z N A M E N Í D O B Y

V KÁNĚ

Třetího dne byla svatba v Káně Galilejské. Byla tam Ježíšova matka; na svatbu byl pozván také Ježíš a jeho učedníci. Když se nedostávalo vína, řekla Ježíšovi jeho matka: „Už nemají víno.“ Ježíš jí řekl: „Co to ode mne žádáš! Ještě nepřišla má hodina.“

Matka řekla služebníkům: „Udělejte, cokoliv vám nařídí.“ Bylo tam šest kamenných nádob, určených k židovskému očišťování, každá na dvě až tři vědra. Ježíš řekl služebníkům: „Naplněte ty

nádoby vodou!“ I naplnili je až po okraj. Pak jim přikázal: „Teď z nich naberte a doneste správci hostiny!“ Učinili tak. Jakmile správce hostiny ochutnal vodu proměněnou ve víno – nevěděl, odkud je, ale služebníci, kteří vodu nabírali, to věděli – zavolal si ženicha a řekl mu: „Každý člověk podává nejprve dobré víno, a teprve když už se hosté napijí, víno horší. Ty jsi však uchoval dobré víno až pro tuto chvíli.“ Tak učinil Ježíš v Káně Galilejské počátek svých znamení a zjevil svou slávu. A jeho učedníci v něho uvěřili.

(J 2,1-11)

Příběhy zaznamenané v Bibli dovolí pozornému a pokornému čtenáři uvažovat nad zdánlivě prostým dějem z několika pohledů. Ani příběh o Je-

žíšově zázraku proměnění vody ve víno na svatbě v Káně Galilejské není výjimkou. Pokusíme se jej sledovat z poněkud jiného úhlu, než jsme zvyklí. Podíváme se na něj v kontextu vztahu Ježíše k novomanželům a budeme celý příběh vnímat jako metaforu, která by nám mohla říci něco o manželství. Je pravda, že je to trochu v napětí s intencí vlastního příběhu, kde nejde tolik o samotné novomanžele, jako spíše o Marii, nosiče štoudví a správce svatby. Rozumíme-li tomu dobře, pak z postoje jednotlivých aktérů můžeme zaslechnout, že naše pozornost by neměla být upřena na manželství samotné, ale spíše na Ježíše. Smysluplnost manželství je tak mimo jiné dána i tím, že se nezabývá jen samo sebou, ale především Ježíšem samotným. Nelze však zcela vyloučit možnost naslouchat tomuto příběhu z perspektivy Ježíšovy iniciativy ve prospěch manželů, protože text je plný symbolů, které ukazují za sebe k dalším souvislostem.

*Smysluplnost manželství je
mimo jiné dána i tím,
že se nezabývá jen samo sebou,
ale především Ježíšem samotným.*

Svatba nebyla dobře připravená. Nastala nepříjemná situace a hrozilo nejen ztroskotání svatební hostiny, ale možná i manželství samotného. Byla to velká ostuda. Již na počátku manželství tedy hrozila krize. Příběh ukazuje, že lidé na

tuto krizi nestačí, kdežto Ježíš ano. Své postoje a pokyny sice nezdůvodňuje a nijak nevysvětluje, ale je vidět, že na něm záleží, jak všechno dopadne. Nedostatek vína byla zásadní chyba, Ježíš však tuto chybu nijak nehodnotí ani nesoudí. Naopak, účinně pomáhá, i když velmi obyčejným a lidským způsobem. Vidíme z toho, že má velké pochopení pro lidskou radost. (Vino je eschatologickým nápojem radosti.) Nic lidského mu není cizí a nadto není škarohlíd – nekazí zábavu. Zachraňuje to, co bylo ztraceno.

Lidé okolo jsou velmi překvapeni Ježíšovým činem. Svatba, resp. počátek manželství není ničím pokažen. Ba naopak. Ježíš všemu, co se na svatbě odehrává, dává „novou šťávu“. Proměňuje nedostatek v přebytek a obyčejnost v zázrak. V Ježíšově přítomnosti se mění lidé i hmota. Jeho přítomností

na svatbě dostává i samotný počátek manželství ten správný směr.

Je však dobré si připomenout ještě jednu věc. Ježíš není automat, který by bylo možné spustit, když nám teče do bot a když se nám nedaří. Není jen jakousi záchrannou brzdou či pojistkou.

„Ježíš si nedává předpisovat, kdy a jak má pomoci. On tu není k našim službám, aby pohotově přiskočil na pomoc, kdykoli na něho kývneme. Není nám nijak zavázán ani není povinen odvděčit se.“ (K. Trusina)

Všetečně se šfourot v otázce jakosti Ježíšova vína znamená minout se smyslem příběhu, jímž je skutečnost, že Ježíš novomanželům přináší dar, jímž přitakává svatbě i manželství. Kam Ježíš přijde, tam se něco děje – plní měchy (lidi) novým vínem, proměňuje je zevnitř, dává nový, nanejvýše kvalitní obsah.

„Více než čtvrtina vyprávění o svatbě je věnována tomu, že nové Kristovo víno bylo mnohem lepší než to, co pili předtím. ...to nové, co Kristus přináší, je mnohem lepší než všechno dosavadní.“ (K. Trusina)

Když Ježíš koná, nemůže se stát, že by se člověku něčeho nedostávalo. V tom tkví význam

*Je dobré si připomenout jednu věc.
Ježíš není automat, který by bylo možné
spustit, když nám teče do bot
a když se nám nedaří. Není jen jakousi
záchrannou brzdou či pojistkou.*

Jeho daru novomanželům a tento dar je třeba přijmout a „vypít“, nikoli s ním skrblit, šetřit a schovávat si jej do zásoby. Víno, Ježíšův dar, se musí dostat do nás, aby měl smysl. Jeho dar musí být vždy spotřebován.

Hojnost vína převyšuje všechny potřeby. Svědčí to o Ježíšově velkorysosti, která nám vyráží dech. Rozumu se přiči taková pošetilost, kdy je pro lásku hojnost zákonem a jedině nadbytek Božích věcí je dostatečným množstvím. Hojnost vína je tak výrazem pro přemíru radosti a potěšení.

Znamení, jakým byla proměna vody ve víno, mělo probudit naši víru – vztah k Ježíšovi. „V čem je zvláštní význam Ježíšova znamení? V tom, že manželství získává svůj božský, nesmrtelný smysl jen s požehnáním Kristovým, které přichází s jeho přítomností... Svoje prvé znamení učinil Ježíš na

*Tam, kde je Kristu nasloucháno
a věreno a kde jsou lidé ochotni
dělat Ježíšem dané věci ze všech sil,
tam se události začínají měnit, tam se
začíná cosi velmi důležitého dít.*

svatbě, aby ukázal, jak důležité je posvěcení manželství pro lidský rod. Z posvěceného manželství pochází svatá rodina i svatý rodinný život. ... Tak se manželství stává božskou skutečností i radostí, když manželé plní radu Ježíšovy matky: Cokoli vám řekne, to učiňte.“ (Justín Popovič)

„Ježíšova přítomnost na svatbě je uznáním a posvěcením stavu manželského.“ (Dr. V. Hájek) Svatba tak dostává nového hostitele. Novomanželé se vlastně stávají Ježíšovými hosty.

Naplnění nádob s vodou muselo trvat poměrně dlouho. Bylo to časově velmi náročné a pracné. Prostě dřina. Ukazuje se nám tak, že skutečně kvalitní věci něco stojí. Jednak čas, nic nelze uspěchat. Nejen na svatbě, ale i v manželství nemáme všechno hned, zadarmo a bez práce. Stejně jako napouštění štoudví byla dřina, tak je určitou „dřinou“ i to, co se týká mezilidských vztahů, zejména v manželství.

K proměnění vody ve víno však nedošlo kvůli jejich dřině (stejně jako tomu je i v manželství), ani pouze díky poslušnosti pokynů, který dal Ježíš, ale právě pro to, co Ježíš na svatbě učinil. Přesto však Ježíšova činnost na svatbě pro ženicha a nevěstu závisí na víře lidí. Proto snad lze říci: tam, kde je Kristu nasloucháno a věreno a kde jsou lidé ochotni dělat Ježíšem dané věci ze všech sil, tam se události začínají měnit, tam se začíná cosi velmi důležitého dít.

THDR. JIRÍ BENEŠ

NARODIL SE MESIÁŠ

FOTO ARCHIV

Zbožní mužové každým dnem očekávali příchod mocného vojevůdce, šikovného politika a státníka, schopného diplomata a rozeného vůdce, Spasitele – Mesiáše, který měl naplnit jejich naděje. A tak se třikrát denně modlili, dvakrát týdně postili, dávali dary na chrám, četli zaslíbení svatých Písem a horlivě navštěvovali synagogu. Mnozí k tomu ještě doma potají ostřili meče. To aby byli připraveni, až Mesiáš zavelí a začne čas odplaty na bezbožných římských okupantských psech a jejich zrádcovských pomahačích.

Když se v páchnoucím chlívků narodilo dítě, kromě jeho rodičů si toho nikdo nevšiml. Nebylo také proč. Kdo jen trochu znal jeho rodinu, věděl svoje. Kluk se narodil dřív, než je u slušných lidí obvyklé, nehledě na to, že i vrabci na střeše si cvrlikali, že hrdý otec bude spíše hrdým otčímem.

Tvrdé a drsné chlapy z okraje slušné společnosti, kteří se živili hlídáním stád ovcí, vyděsila uprostřed noci zářivá bytost. „To je anděl,“ šeptali si mezi sebou. Na jeho pokyn přišli ještě v šoku do městečka Betléma, aby se ve chlévě poklonili malému klukovi, pro kterého by jindy sotva našli shovívavý úsměv.

Ctihodné náboženské vůdce anděl nenavštívil. Anebo možná ano, ale zbožní mužové ho neslyšeli, protože byli plně zaujati očekáváním svého Mesiáše. Jenomže Bůh nepřišel na svět proto, aby splnil sny a očekávání nějaké skupiny lidí, kteří s ním spojovali své vlastní politické a náboženské představy. Hospodin se chtěl přiblížit lidem a říct jim o sobě pravdu. Chtěl říct těm, kteří pro svoji zbožnost a svatost už přestali slyšet Boží hlas, že není Bohem, kterým různí „kazatelé“ často straší své posluchače.

Celý život si s sebou táhneme neforemný, těžký ranec svých minulých chyb, průšvihů a trablů. Nesnesitelně se nám zařezává do ramen a tlačí nás víc a víc k zemi. Bůh přišel v Ježíši Kristu, abychom mohli vykročit znovu a zlehka. Oslovuje nás právě tehdy, když už si myslíme, že jsme všechno definitivně zkazili a že pod tíhou toho hrozného rance neuděláme ani krok. Oslovuje nás každý den tisíci možnými způsoby.

Jde už jen o to, jestli jsme ho ochotni slyšet.

BEDŘICH JETELINA

PLANETA ŽEMĚ —

FOTO ARCHIV

VÁLEČNÁ ZÓNA VESMÍRU

Určitě každý z nás uvažoval nad tím, proč je na světě tolik zla. Kde má svůj původ utrpení a smrt? Snad každý člověk, který se kdy narodil na tuto planetu, velmi záhy narazil na tento problém. Zřejmě nejpalcivěji se nás dotýká, když nějaké neštěstí, nemoc nebo lidská zloba zasáhne nás samotné, či lidi nám milé a blízké. Pak se zcela přirozeně a velmi důrazně ptáme PROČ?

Jedna z nejstarších knih Bible, kniha Jób, odkrývá na životním příběhu nemocného člověka otázku utrpení. Po přečtení poslední kapitoly jsme překvapivě zanechání bez nějaké jasně formulované odpovědi. Že by nám Bůh nechtěl říci pravdu? Nebo ona pravda přesahuje naše možnosti chápání a Pán Bůh zvolil jinou cestu, jak nás vést k přemýšlení nad touto bolestí naší Země? Bible neodpovídá na jednotlivé otázky PROČ, ale vede nás spíše k úvaze nad tím, jak to vše začalo. A hlavně – jak to skončí.

Kde hledat

Kde najít kořeny zla ničícího naši Zemi i nás samotné? Jako na mnoho jiných věcí ani na tuto otázku nenacházíme jasnou a jednoduchou odpověď, protože zlo samotné je problém takového rozsahu, že Bůh byl ochoten vstoupit do složitého zápasu, v jehož průběhu umíral i sám Ježíš Kristus. Můžeme jen nahlédnout s určitou pokorou tam, kam nám Bůh a naše myšlení dovolí. Bude to však vždy úvaha velmi zjednodušená a poznamenaná osobou pisatele.

Kdysi dávno a daleko, na místě, kterému říkáme nebe, žily nesmírně inteligentní bytosti – andělé. O nebi samotném nám Bible neříká téměř nic, víme však, že mezi anděly a Bohem panoval tehdy velmi přátelský vztah. Jeden z nejschopnějších andělů se jmenoval Lucifer (Iz 14,12) –

„cherub ochránce“ (Ez 28,14), což pravděpodobně vyjadřovalo velmi důvěrný a blízký vztah s Bohem. Všichni andělé byli dokonalé stvořené bytosti, jejichž dokonalost Bůh korunoval tím, že jim dal naprostou svobodu volby, která je dodnes podmínkou i růstu osobnosti každého člověka.

Lucifer se však proti Bohu vzbouřil. Bible říká, že zatoužil po Božím postavení vládce vesmíru. Chtěl usednout na jeho trůn a získat jeho moc (Iz 14,13.14). V důsledku toho vypukla v nebi válka, která rozdělila nebešťany na dva tábory (Zj 12,7). Tolik vypovídá Bible o původu zla. Nehovoří o tom proč, ale spíše nám ukazuje čas a směr, kterým se tento vesmírný spor vyvíjí.

Mnozí lidé si kladou zcela logickou otázku, proč Bůh nezasáhl a nezničil zlo v jeho zárodku. V tomto okamžiku již nám chybí slova i příklady pro vysvětlení Božího jednání. Celý náš lidský život i jednotlivé činy jsou mnohdy vázány jen k určitému účelu. Ve svém jednání se řídíme naší lidskou logikou. Je pro nás obtížné pochopit někoho tak poctivého, čestného a laskavého, jako je Bůh.

FOTO MICHAEL PHOTOBANK

Ale je to tak, On skutečně nestvořil svobodnou bytost jen proto, aby ji pak, když jedná nevhodně, spoutal svou nekonečnou mocí.

Každá svoboda je úžasná ve svých možnostech, ale trochu děsivá v zodpovědnosti, kterou přináší. Nezbyvá než přijmout Boží slovo o dokonale stvořeném Luciferovi, který se jednoho dne „polámal“, jak docela trefně poznamenal jeden malý chlapec.

Bůh na sebe vzal bolestnou tíži celého problému. Dal všem bytostem možnost rozhodnout o své budoucnosti. Byly to jeho „děti“ a on musel sledovat, jak se celá třetina andělů vydává na sebevražednou cestu Luciferovy vzpoury proti Stvořiteli.

Jak se hřích dostal na náš svět?

Kolik lidí téměř bezděčně po krátké úvaze vyhrklo otázku: „Je-li Pán Bůh tak dobrý, proč dovolil, aby zlo proniklo až na naši Zemi?“ Znovu můžeme uvažovat jen nad tím, co nám Bůh odkrývá. Bible říká, že Bůh stvořil dokonalý svět. Vše, co učinil, bylo velmi dobré (Gn 1,31). Bůh také realizoval projekt krásné zahrady Eden a stvořil člověka – Adama a Evu. Dal jim vše dobré k životu, včetně potřebných informací. Pravidelně přicházel, aby s nimi hovořil a odpovídal jim na otázky, které přinášel čas. Čestně jim sdělil, že život na této jinak dokonalé planetě skrývá určitá nebezpečí. Adam s Evou rozhodně nebyli naivní prostáčci, které nezodpovědný Bůh vystavil neúměrným rizikům. Také v jejich případě to byl zápas o důvěru ve svého Stvořitele. Dostali vše, aby mohli žít, ale nekonečně laskavý Bůh udělal navíc něco nepochopitelného. Aby mohli růst v poznání i vzájemných vztazích, dal i jim svobodu rozhodnutí.

Lucifer, který vedl svůj zápas o první místo ve vesmíru, zcela zákonitě navštívil i tuto novou planetu. Musel jen respektovat Bohem vymezený prostor u stromu nazvaného „strom poznání dobrého a zlého“. Bůh Adama a Evu před nebezpe-

čím varoval: „A Hospodin Bůh člověku přikázal: ‘Z každého stromu zahrady smíš jíst. Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.’“ (Gn 2,16.17)

Zdánlivě nepochopitelná zápleтка. Co se vlastně

stalo? Proč tolik problémů kvůli jednomu stromu? Pozorný čtenář textu Bible si určitě všimne, že rozhodně nešlo jen o nějaký strom a jeho ovoce. Člověk v jediném okamžiku zcela změnil směr své cesty. Okouzlit ho Lucifer se svou nabídkou

Nedozírná Boží velikost je mezi jiným právě v tom, s jakou poctivostí, pochopením a úctou jedná s bytostmi, které stvořil. Nepovažoval za ztrátu riskovat vše pro to, aby získal zpět alespoň některé ze svých dětí.

překonat Boha. „Vem si svůj život do vlastních rukou. Proč bys neustále pěstoval svou závislost na Bohu a čekal, až se on uráčí přijít do zahrady a začne s tebou rozmlouvat? Ty budeš bůh, ty budeš rozhodovat o svých věcech, ty budeš vědět dobré i zlé.“ Člověk souhlasil a Bůh se znovu musel dívat, jak se další z jeho dětí „minuly cílem“. Všemohoucí Bůh tiše stál, zapřel sám sebe, aby jeho děti mohly jít cestou, kterou si vybraly.

Skutečná tragédie hříchu není v jeho důsledcích, které tak často bolestně pocítujeme. Největší tragédie je v jeho počátku. Ve svobodném odmítnutí a vyškrtnutí Boha z vlastního života.

Jen v náznacích poznáváme, že neexistovala jiná cesta než ta, kterou nám Bůh ve své lásce dovolil. Zkazili jsme sami sebe pro svou pýchu a nikdy se nemůžeme vrátit zpět. Leda, že by...

... se Bůh pro nás vrátil

Jsme tedy odsouzeni k pomalé degeneraci a věčnému zániku? Logicky vzato asi ano. Hřích není léčitelný a v konečném důsledku vede k totálnímu zániku stvořené bytosti, protože ji postupně odvede tak daleko od Boha, že ztratí jím daný život. Podcenil tedy Pán Bůh nebezpečí darované svobody?

Jsme jen lidé a neznáme přesné podrobnosti celé vesmírné války, protože přesahuje naše chápání. Víme však dost na to, aby nám svítila naděje. Bůh nebyl zaskočen satanovou vzpourou ani jeho rych-

lým útokem na celý vesmír a naši planetu. Šlo jen o to, jak dokázat všem stvořeným bytostem, na čí straně je pravda. A pravdou se tu nemyslí nějaký soubor názorů, ale věci, na kterých je založen život všech stvořených bytostí. Zkráceně lze říci, že skutečnou zachraňující pravdou je sám Ježíš, který je také jedinou cestou k životu.

Tak Bůh udělal něco, co navždy zůstane zcela nepochopitelným krokem jeho přátelství a lásky k lidem. Ježíš Kristus se rozhodl ukázat sám na sobě, že jeho slovo je pravdivé a hřích není alternativa, se kterou je možno si hrát a zkoušet, co to udělá, protože hřích je vzdálení se od Boha. A to ničí život navždy. Satan přednesl vesmíru i lidem svou teorii života bez Boha. Zdánlivě prostor nesmírných možností bez jakýchkoliv omezení. Nemusíte respektovat nic, žádnou autoritu, žádná pravidla. Jmenujete se Kain? Nelíbí se vám vlastní bratr? Pak ho ve světě, kde je pánem satan, můžete klidně zabít. Musíte však počítat s tím, že ani váš život nemá velkou cenu. Dlouhodobé výsledky satanova působení nejlépe ilustruje život na naší planetě s tisíci a miliony zbytečně hladovějících a umírajících lidí, s násilím bez hranic. Takový život postrádá smysl a budoucnost. Bůh na to reagoval tak, jak je mu přirozené. Sám na sobě přišel ukázat, jak hrozně se satan zmýlil a kam vede své obdivovatele.

Narodil se jako obyčejné dítě v tom nejobyčejnějším prostředí bez jakékoli božské protekce. Byl tak obyčejný, že nikomu nestál za to, aby zaznamenal jeho dětství.

„Kdo uvěří naší zprávě? Nad kým se zjeví paže Hospodinova? Vyrosl před ním jako proutek, jak oddenek z vyprahlé země, neměl vzhled ani důstojnost. Viděli jsme ho, ale byl tak nevzhledný, že jsme po něm nedychtili.“ (Iz 53,1.2)

Na veřejnosti vystoupil až ve věku třiceti let a z počátku byl zcela neznámým kazatelem. Přesto už jeho první kroky na této planetě pozorně sledo-

val celý vesmír a satan se pokusil několikrát zničit jeho život. Na počátku své služby se Ježíš setkává s Luciferem na poušti. Stvořitel – Ježíš v těle člověka a stvořená bytost – Lucifer s ohromnou silou bývalého cheruba ochránce. O čem spolu hovořili? O „velkém sporu“ – potřebuje stvořená bytost skutečně přátelství se svým Stvořitelem, má být na něm závislá a dělat věci podle jeho vůle? Ježíš vysvětluje znovu satanovi, že nemá pravdu, což v dalších třech a půl letech doložil svým životem a nakonec i smrtí.

Vyhrál svou smrtí

Ježíšovo narození dnes slaví celý svět. Před dvěma tisíci lety ho oslavila jen skupinka drsných pastýřů a pár cizinců. Ježíšovu smrt neslavil nikdo z lidí.

Jeho nepřátelé si oddechli a většina přátel utekla. A přesto, lidmi nepovšimnut, nadešel okamžik, který zlomil dějiny celého vesmíru. Od této chvíle se všichni nebešťané i satan sám přesvědčili, že Boží Slovo (Kristus) je pravda. Umírající Ježíš byl drsnou, ale jedinou možností, jež mohla ukázat, že hřích zavede i Božího Syna daleko od Boha –

až tam, kde je ono kritické pásmo věčné smrti. Cesta, kterou Bůh zvolil – oběť svého Syna, byla hrozná, ale respektovala svobodu a ještě dala člověku možnost vrátit se domů. Ježíš vzal na sebe naše hříchy, které nikdy nespáchal, nesl jejich tíhu, aby pro nás vytvořil most k životu (Iz 53,4.6).

Bůh byl vždy Spasitel

Nikdy v dějinách nebylo třeba usmířovat Boha. Byl to On, kdo vše stvořil, kdo dal lidem umění tvořit spolu s možností svobodně se rozhodovat. A byl to znovu Bůh, kdo za nepochopitelnou cenu našel cestu, jak vyvrátit jinak neověřitelnou satanovu lež o možném životě bez Boha. Udělal to jediným možným způsobem, tak, že nebyly zničeny ani ohroženy životy milionů stvořených bytostí, jež

Každá svoboda je úžasná ve svých možnostech, ale trochu děsivá v zodpovědnosti, kterou přináší. Skutečná tragédie hříchu není v jeho důsledcích, které tak často bolestně pociťujeme. Největší tragédie je v jeho počátku. Ve svobodném odmítnutí a vyškrtnutí Boha z vlastního života.

by jinak zahynuly přesně tak, jak Bůh řekl na počátku. Vždyť věta: „... smrti zemřeš...“, nebyla pohružkou, jíž by měli být Adam a Eva zastrašeni, nýbrž vyjádřením zákonitosti, která existuje nezávisle na nás a našem světě. Odejít od Boha přece znamená počátek úplného konce života.

Nedozírná Boží velikost je mezi jiným právě v tom, s jakou poctivostí, pochopením a úctou jedná s bytostmi, které stvořil. Nepovažoval za ztrátu riskovat vše pro to, aby získal zpět alespoň některé ze svých dětí – ty, které uvěří a obrátí se znovu na cestu k Bohu.

Hřích a všechno zlo má svůj konec

Je to neuvěřitelné, ale je to tak. Bible pomocí mnoha proroctví a obrazů dává na srozuměnou, že Bůh nenechá hříchem napadené lidstvo zaniknout. Kristus na kříži ukázal, že skutečně existuje okamžik, kdy hřích vzdálí člověka od Boha tak, že je zničen. To úžasné však bylo, že Kristovou smrtí šokovaný vesmír vidí znovu Boží velikost, která není v tom dobrém ničím omezena. Tak po třech dnech opouští Ježíš svůj hrob, aby naplnil svá slova, že je pravdou, cestou i životem.

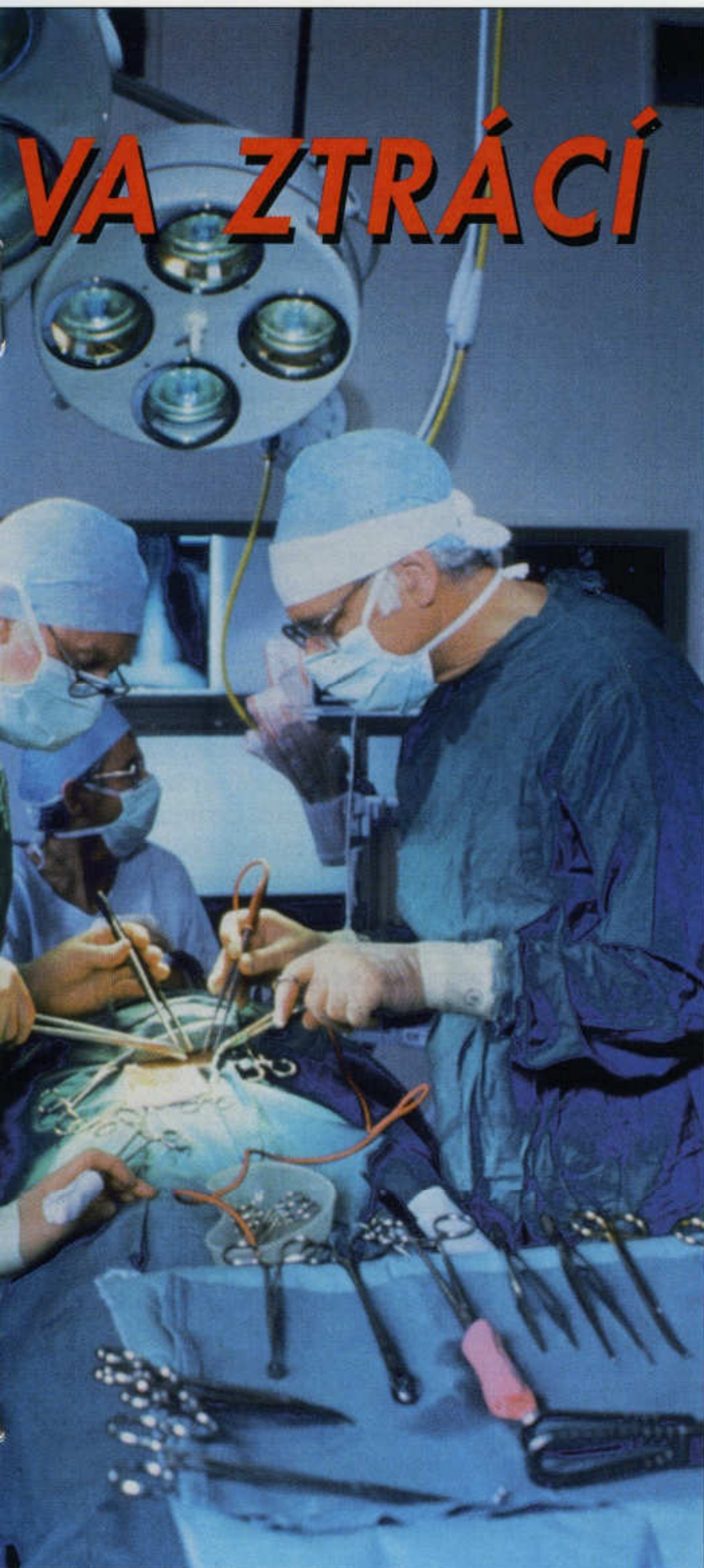
Slíbil, že jednoho dne se vrátí, aby stejný věčný život svěřil znovu do rukou lidstva – tentokrát ovšem již toho lidstva, jež na „vlastní kůži“ prožilo tragédii hříchu. Nestanovil žádné nové podmínky pro spasení, nebylo třeba, protože problém byl vždy jen a jen v důvěře v dané Boží slovo.

MAREK ŠKRLA

FOTO MICHAEL PHOTOBANK

VA ZTRÁCÍ DECH...

Ateroskleróza...

Nemyslím si, že je nutné toto slovo vysvětlovat. Každý ho určitě už slyšel, možná i „zažil“. Aby bylo jasno: ateroskleróza není zapomínání. Je to kornatění cév. (Paměť začnete ztrácet tehdy, když vám kornatější cévy v mozku.) A teď trochu statistiky. Ateroskleróza a další kardiovaskulární (srdečně-cévní) choroby (KVCH) – včetně důsledků – představují v našich zemích 50-60 % celkové úmrtnosti. To znamená, že až šedesát lidí ze sta umírá na následky KVCH! V mnoha rozvinutých zemích Evropy a Severní Ameriky v rámci svých oficiálních institucí začali před 10-20 lety uplatňovat preventivní programy s cílem snížit výskyt nejčastějších degenerativních onemocnění. V řadě případů (Finsko, USA, Švédsko, Velká Británie apod.) se to daří, takže se neustále zvětšuje propast mezi námi a „nimi“. Výskyt KVCH u nás tedy zaznamenává nárůst a společnost se tomu stále nechce bránit – racionální a fungující intervenční programy v podstatě neexistují. Je tedy na nás samotných, abychom s tím něco udělali. V opačném případě zůstáváme svědky iracionality obudných rozměrů. Pla-

tíme daně, ze kterých je dotována výroba a propagace potravin, jež Světová zdravotnická organizace považuje za rizikové. Díky konzumaci nezdravé stravy onemocníme a léčba znamená odčerpávání dalších daní. To je absurdní. Ale proč tolik pesimismu? Leccos bychom mohli zvládnout společnými silami: já nabízím informace (vím, že to mám snazší), na vás je rozhodnutí.

Co se děje a proč?

Na začátku je všechno v pořádku. Krev si nerušeně proudí cévami (artériemi) – nikde nevíří, nikde se nesráží – prostě idylka. Problém nastane, když se výstelka cévy (endotel) na některém místě poruší. Do cévní stěny se začnou ukládat tuky přítomné v krvi a způsobí ztlustění cévy směrem dovnitř. Tím se vytvoří podmínky pro vznik víru, který působí jako spouštěč usazování krevních destiček. Krevní destičky (trombocyty) postupně nasedají na cévní stěnu, až se vytvoří sraženina – trombus. A takový trombus je nebezpečná věc. Může zčásti nebo i úplně ucpat cévu, takže buňky, jimž céva původně přinášela kyslík a živiny, se dusí (možná se i udusí, jestliže uzávěr trvá déle než několik málo minut), nebo se může celý (resp. jeho část) uvolnit a krevním oběhem odplavit na jiné – užší – místo, kde se zaklíní. Výsledek bude vždycky stejný – ucpaná céva.

V našem těle máme více než 40 000 km krevních cév. Podle toho, které z nich jsou aterosklerózou postiženy, se ve spojení s dalšími faktory vyvíjí různé následky: ischemická choroba srdeční (typickým příkladem je angina pectoris – svíravé bolesti za hrudní kostí – která se, samozřejmě, nedá léčit penicilinem), infarkt srdečního svalu, náhlé cévní mozkové příhody (mozková mrtvice), poškození zraku až slepota, poškození ledvin, gangréna (odumření tkáně v periferních částech těla – např. dolní končetiny), impotence apod. A proto potřebujeme dělat něco pro ochranu svých cév.

Podle dostupných informací se na vzniku aterosklerózy podílí více faktorů. K těm nejznámějším patří kouření, stres, obezita, nedostatek tělesné aktivity, zvýšený krevní tlak, zvýšená hladina cholesterolu a krevních tuků, cukrovka, nadměrné

působení volných radikálů (látky, které přeměňují v podstatě indiferentní krevní tuky na nebezpečné jedy poškozující cévní stěnu), nedostatek antioxidantů (látek, které brání toxickému vlivu volných radikálů), viry, bakterie a jejich toxiny, znečištěné ovzduší a nevhodná výživa. Určitou roli hraje i dědičnost – třebaže všeobecně je vliv dědičnosti nepříliš významný. Až 80 % rizika totiž máme pod kontrolou – podstatný je náš způsob života. A právě výživa je zřejmě nejsilnějším faktorem, který vstupuje do hry o naše cévy.

Lžíce je lepší než by-pass

Myslím, že není třeba vypočítávat názvy institucí, jež považují výživu za hlavní kontrolovatelný faktor. Když se nad tím člověk trochu zamyslí, určitě pochopí, že předcházet chorobám je lepší než je léčit. Budeme-li se správně starat o své cévy, nebudeme potřebovat by-pass ani jiné operace, jež jsou nejen složité, ale vždy spojené i s určitým rizikem (Boris Jelcin a další desetitisíce operovaných a na operaci čekajících by o tom mohli leccos vyprávět.) Jaká je tedy výživa, která nás chrání před aterosklerózou?

Je to výživa přirozená, založená na potravinách, jež obsahují málo anebo žádné rizikové složky (cholesterol, nasycené mastné kyseliny, sodík) a na druhé straně mají dostatek ochranných látek (nenasycené mastné kyseliny, vlákninu, antioxidanty, fytochemikálie).

Do skupiny potravin, jež potřebujeme výrazně omezit, patří: uzeniny, vnitřnosti, červené maso, masové konzervy, konzervované a práškové polotovary, vejce, plnotučné mléko a tučné mléčné výrobky (včetně tučných sýrů), smetana a smetanové výrobky, sádlo, máslo, mastné omáčky, kostní vývary, tvrdé margaríny, čokoláda, zmrzlina... Jéje! Co jen s námi bude?!...

Řekl jsem pouze, že je potřebujeme výrazně omezit. Těm, u nichž je vysoké riziko srdečně-cévního onemocnění, však doporučuji tyto potraviny úplně vyloučit.

K potravinám, jež potřebujeme konzumovat častěji, patří: luštěniny (sója, fazole, čočka, hrách) a výrobky z luštěnin (sójový sýr tofu), obilniny a celozrnné výrobky z obilnin (vločky, kaše, müsli, pečivo, chléb, těstoviny), čerstvá, mražená a su-

šená zelenina a ovoce, brambory, kukuřice, rostlinné oleje (samozřejmě s mírou).

Francouzský paradox a mastný flek

Před několika lety si získaly velkou popularitu různé studie, jejichž autoři se snažili dokázat, že malé množství alkoholu působí příznivě na srdce a cévy. Propagace takových výzkumů zašla dost daleko. Často se argumentuje tzv. francouzským paradoxem – Francouzi jsou velcí konzumenti vína, jejich jídelníček obsahuje velké množství tuků, a přitom výskyt aterosklerózy není tak vysoký, jako mají třeba Angličané na druhém břehu. To bude v tom vínu! Ano, je to tak. Jenomže dnes víme, že to, čím víno chrání „francouzské“ cévy, není alkohol, ale červené hroznové barvivo, které je silným antioxidačním činidlem. Každý, kdo chce chránit svoje cévy, může stejnou ochranu získat konzumací červeného hroznového vína. Na základě takové propagace se ovšem dějí vážné věci. Setkávám se například s lidmi, kteří tvrdí, že jim lékař poradil pít alkohol. Jenomže co je to ono populární malé množství? Zeptejte se pěti pijanů a dostanete pět různých odpovědí.

Bylo by omylem domnívat se, že tak jako se alkohol hodí na vyčištění mastnoty z našich rukou, lze jej užít i na mastnou skvrnu v našich cévách! Práce japonských a amerických odborníků ukazují, že alkohol i v malém množství zvyšuje nebezpečí mozkové mrtvice.

Olivová hora zdraví

Když Ježíš vyšel na Olivovou horu, měl k tomu vždy důvod. Vážný důvod obrátit pozornost na olivy máme i dnes při hledání odpovědi na otázku: Jaký tuk nás nejlépe ochrání před infarktem? Například nízká úmrtnost na choroby cév a srdce ve Středomoří je podle řady studií spojována (kromě jiného) se spotřebou oliv a olivového oleje. Olivy se už naštěstí staly součástí našeho každodenního života, podívejme se tedy na ně (i na olivový olej) pozorněji. Olivy (*Olea europaea*) se pěstují ve východní části Středomoří a Asii minimálně 3-5 tisíc let (především zásluhou krále Davida a Šalomouna), a to hlavně pro olej (používaný na vaření, na výrobu kosmetiky a do svítel) a také jako potravina. Dnes se ve světě pěstuje

je více než 8,5 milionu tun oliv ročně (z toho v západní Evropě 6 mil. tun) a 90 % světové produkce oliv se vylisuje na olej. Olivový olej je velmi cenný a – podle všech lékařských výzumů – nejlepší na srdce a cévy! Vysoký podíl v něm mají mononenasycené mastné kyseliny (zvláště olejo-vá), které jsou chemicky stabilní, snižují krevní cholesterol a jsou nenahraditelné – esenciální – pro mnoho reakcí a buněk našeho těla. Existuje několik druhů oleje – podle stupně extrakce a obsahu olejové kyseliny. Nejvyšší je tzv. „virgin oil“ (panenský olej), protože celý objem pochází z prvního lisu a je nerafinovaný. S dalším extrahováním a lisováním se dostávají do oleje nežádoucí látky, které musí být rafinací odstraněny. Každý, kdo se setkal se syrovou olivou, ví, že před vlastní konzumací je třeba ji nějak upravit. Nejčastěji se i na našem trhu objevují olivy nakládání. Látka, která se uvolňuje do vody při namáčení oliv (oleuropín), má přirozeně insekticidní a pesticidní účinek, známý už z časů starých Římanů. Řecké olivy jsou tak silné proto, že nejsou odmočené a oleuropín je velmi hořký glykosid. Olivy jsou k dostání ve slaném a sladkokyselém nálevu a oleji.

Olivy jsou bohaté na sodík, draslík a vápník. Obsahují až 18 % tuků a hodně vlákniny. Z medicínských vlastností oliv můžeme uvést jejich jemně projímavý, antiseptický a adstringentní účinek. Olivy snižují vylučování žaludeční šťávy, a proto se dají použít při léčbě žaludečních a dvanácterníkových vředů. Olivový olej stimuluje vylučování žluče a tím pomáhá uvolňovat menší žlučnickové kameny.

Pro lidi patriarchální doby dožívající se vysokého věku stejně jako pro zdravé lidi antické doby byly olivy samozřejmě součástí jídelníčku od kolébky až do hrobu. Využijme tedy i my předností, které olivy mají. Můžeme je konzumovat nakládané (ty raději s mírou pro velký obsah soli), sterilizované, nebo ve formě oleje. Nejlepší použití panenského olivového oleje je salátový dressing, namáčení chleba do trochy oleje v misce, nebo jeho podávání do hotových jídel. Na olivovém oleji se nedoporučuje smažit, což je ostatně našim cévám a srdci jedině ku prospěchu. S olivovým olejem se vyhneme zbytečnému tuku ze smažení

a získáme spolehlivého spojence v boji proti ateroskleróze.

Rybí prsty nesahají daleko

S všeobecně známými doporučeními, jež propagují spotřebu ryb, je možné úspěšně polemizovat. Dr. Denkeová a Dr. Grundy z University of Texas v knize „Snižování cholesterolu u rizikových jednotlivců a skupin“, jež byla edičně přehlédnuta i Národním ústavem pro výzkum srdce, krve a plic v Bethesdě (USA), vyslovují závěr, že populární omega-3 mastné kyseliny obsažené v rybím tuku sice snižují rizikové triglyceridy v krvi, ale u lidí s vysokými hladinami triglyceridů toto snížení vede k současnému zvýšení LDL-cholesterolu, což je efekt rozhodně nežádoucí. Kromě toho stále není prokázáno, že by zvýšený příjem rybího tuku vedl ke snížení výskytu KVCH a úmrtnosti na ně (infarkt, angina pectoris apod.). Tento fakt byl naopak dostatečně prokázán v souvislosti s konzumací převážně rostlinné stravy, a jakékoli zpochybňování tohoto účinku je nezodpovědné vůči pacientovi. Autoři dále uvádějí závěry některých studií, jež zásadně rozlišují mezi spotřebou čistého rybího tuku a spotřebou ryb. Pouze některé tučné druhy

mořských ryb obsahují podstatně větší množství omega-3 mastných kyselin, a proto nelze rybímu masu a priori přisuzovat ochranný účinek na srdce a cévy. Přesto však je třeba říci, že rybí maso obsahuje méně nasyceného tuku, a proto je bezpečnějším zdrojem bílkovin než červené maso s velkým obsahem nasyceného tuku a cholesterolu. Pokud by konzumace rybího masa měla být účinná v prevenci KVCH, pak bychom dostatečně velké porce tučných mořských ryb museli mít ve svém jídelníčku 5-7krát týdně. Smažené rybí prsty tedy nesahají nijak daleko – v lepším případě dvakrát za měsíc do našich úst.

Jak malá sója zasáhla do boje

Od roku 1987 jsou v USA investovány miliony dolarů do výzkumu protirakovinných účinků sóji. Ještě déle se studují její protisklerotické vlastnosti. Sója obsahuje látky, které nejen že chrání před aterosklerózou, ale také efektivně ovlivňují její léčbu.

Sójová bílkovina například účinně snižuje hladinu cholesterolu v krvi. Vláknina sójových bobů tento hypocholesterolemizující účinek sóji ještě více zvýrazňuje. Obsah nenasycených mastných

kyselin je důležitý s ohledem na budování vhodného spektra tuků v krvi. Značný obsah antioxidantů (vitamín E, karotenoidy apod.) přitom účinně redukuje přímé nebezpečí, jemuž jsou vystaveny cévy. Jestliže se tedy rozhodnete použít sóju jako štít proti cévním chorobám, bude to moudré i příjemné zároveň.

**MUDr. IGOR
BUKOVSKÝ**

FOTO ARCHIV

CHCI SE RADOVAT Z DOBRA

Možná si, milí čtenáři, vzpomenete na článek o 50letém výročí státu Izrael (ZD 2/98). Dnes bychom vám rádi nabídli několik myšlenek ženy, která sice nemá občanství státu Izrael, ale má k němu velmi blízko díky svým rodičům. Paní profesorka Terezie Blumová, učitelka hudby a operního zpěvu, žije v České republice už více jak padesát let a je absolventkou předválečné hudební akademie ve hře na klavír. Byla tak laskavá, že nám poskytla následující rozhovor.

Paní profesorko, vím o vás, že jste se narodila v Budapešti v židovské rodině. Vaše matka se jmenovala Anna a otec László, přičemž jeho židovské jméno bylo Lezer ben Jichok. Jak jste se vlastně dostala do naší země?

Do tehdejšího Československa jsem se dostala díky manželovi. Byl slovenský Žid, a když přišla druhá světová válka, bylo město, kde žil, na krátký čas připojeno k Maďarsku. Snažil se tehdy jako doktor práv najít v Budapešti zaměstnání. Jenže podle protizidovského zákona, který v Maďarsku platil, byl považován za přistěhovalce a neměl žádné právo na práci.

Když tehdy nic nenašel, začal s naplňováním svého snu. Chtěl totiž zpívat. Jen musím podotknout, že jeho dědeček byl slavný židovský kantor. (Kantor je přední zpěvák a vůdce sboru zpěváků. Tuto chrámovou funkci zřídil už král David – pozn. redakce.) A Ladislav, tak se můj manžel jmenoval, měl velmi dobrý hlas. No a právě díky hudbě jsme se spolu seznámili.

Po válce jsem s Ladislavem odešla do Prahy. Mysleli jsme si, že v Praze, kde před válkou žilo hodně Židů, najdeme práci i nový domov. Navíc pro mne tehdejší Československo bylo symbolem svobody a demokracie.

Dotkla jste se druhé světové války. Víme, co se tehdy dělo – pronásledování Židů, vězení a koncentráky ... Týkalo se to i vaší rodiny?

V Budapešti, tedy v Maďarsku jsme oproti jiným evropským zemím měli tu výhodu, že tam hitlerovské zákony přišly později. Hodně židovských rodin jimi bylo postiženo, ale moji rodiče už byli velmi staří a dožili svůj život v ghettu. Já jsem utekla a skrývala jsem se pod falešnými dokumenty.

Rodina mého manžela dopadla mnohem hůře. Žili na Slovensku a všichni, až na jeho dvě sestry, zahynuli v koncentračních táborech. Můj manžel byl nejprve nasazen na nucené práce na Ukrajině, kde pracoval v první linii. Většina mužů tam zahynula, ale jemu se podařilo uprchnout a nějakou dobu se skrýval u přátel v Bratislavě. Pak byl znovu zatčen, znovu uprchl, znovu byl zatčen a odvezen do vězení. Konce války se dočkal v koncentračním táboře v Terezíně.

Takže pro vás a vašeho manžela šťastný konec, na rozdíl od tisíců jiných židovských rodin. Promiňte, ještě jednou se vrátím k holocaustu. Víme, že zasáhl výrazným způsobem do života většiny Židů. Z některých se díky prožitým útrapám stali ateisté nebo na Boha zanevřeli. Jiní se ještě více upnuli vírou k Bohu. Jak jste se s tímto vyrovnala vy a váš manžel?

Moje rodina byla z pohledu židovských zákonů značně liberální. Válka mě však naučila více spoléhat na Boha, více mu důvěřovat. V životě mého manžela to bylo ještě silnější. Nerad o tom všem mluvil, ale když zpíval při bohoslužbách, všichni poznali, že zpívá jinak než před válkou. Víte, jinak se poslouchá, když vám někdo vypráví o tom, co prožili druzí, a jinak když vám vypráví, co prožil sám. Podle toho, jak zpíval, všichni poznali, jak miluje Boha. Navíc ho to vnitřně ještě více sblížilo s židovskou obcí a s židovstvím vůbec.

Ted' bych vám rád položil otázku úplně odjinud. Mnozí čtenáři našeho časopisu vědí, že Židé mají některé odlišné zvyky a tradice. Zkrátka jiný životní styl. Co vám to dalo do života? Bylo to pro vás přínosem nebo ztrátou?

Jak jsem již řekla dříve, naše rodina byla značně liberální, takže některé tradice jsme dodržovali jen proto, abychom se neoddělovali od židovské komunity. Můj otec měl nádhernou zásadu, kterou jsem pochopila až mnohem později. Říkal, že v Bibli nacházíme pravidla, která byla důležitá pro určitou dobu a v určitém místě. Jsou tam však také zákony, které jsou věčné, které jsou obecně platné v každé době, v každé kultuře a na každém místě. Tyto zákony mám a chci i nadále mít v sobě hluboce zakořeněny.

Dobře, řekněte mi tedy, které židovské zásady považujete za ty nejdůležitější?

Dalo by se říci, že jsou to jakési sociální zákony. Myslím si, že židovský národ začal, jako první v historii světa, vychovávat lidi k tomu, aby se k sobě nechovali podle zákonů džungle, kde silnější požírá slabšího. Ideálem je opak, kdy ten silnější tomu slabšímu pomáhá. V tom vidím, že člověk je víc než jen část přírody. On je nad přírodou. Má jí vládnout. To je úkol, který mu Bůh svěřil.

Vím, že hudba je vaším životem. Věnujete se jí i dnes? Učíte ještě?

Zpěv už vyučuji šedesát let a to tak, jak jsem tomu byla učena já, což znamená především odstraňovat překážky, které brání zpěvu lepšímu. Jsem ráda, že jsem touto metodikou pomohla mnohým zpěvákům. Je to totiž metodika nebes. Harry Blamires v jedné ze svých prací píše: „Kdybychom tak mohli mít pouze pozitivní věci pozemského života, bez těch negativních. Musíme však jít za svým cílem a nebe nám nabízí pomoc při odstraňování toho negativního – překážek...“

Rád bych se vrátil k osobnosti vašeho manžela. Vím o něm, že zpíval jako sólista s různými orchestry, ale také v opeře v Budapešti i u nás v Liberci. Byl i on vaším žákem?

Ano. Vlastně jsme se díky tomu seznámili. Bylo to v Budapešti, někde jsme tam spolu zpívali a já jsem si všimla, že měl se svým hlasem značné problémy. Proto jsem ho nejdříve přivedla ke svému učiteli a o dva roky později, to už jsme byli manželé, jsem ho učila sama. Po celou svou pěveckou kariéru byl mým žákem a manželem zároveň.

Ted' bych se ještě rád zeptal, na co ve svém bohatém životě nejraději vzpomínáte, a naopak, co je pro vás nejbolestnější vzpomínkou?

Můj první manžel zemřel měsíc po svatbě na tehdy neznámou nemoc. Snad také proto bylo pro mne

tím nejkrásnějším okamžikem seznámení s Lacim, tak jsem mému manželovi říkala. Bylo mi třicet jedna let a jemu dvacet devět. Zaujala mne nejen jeho hezká tvář, ale jak jsem jej dále poznávala, tak i krása jeho duše. Byli jsme, jak říkají Italové, současně zasaženi bleskem. Celý život jsem pak mohla poznávat postupně krásu jeho povahy. Takže tím nejhezčím okamžikem byl vlastně celý život s ním. Tím odpovídám i na druhou otázku, protože nejbolestnějším okamžikem byla jeho smrt. Zemřel před čtyřmi roky. Jsem ráda, že Bůh vedl takto můj život a já jsem poznala Laciho a mohla s ním prožít nádherných, i když někdy velmi složitých, padesát dva let.

Dovolte mi poslední otázku. Jste člověk, který má za sebou téměř devadesát let života. Máte plno zkušeností a z této pozice můžete hodnotit uplynulé roky. Zajímalo by mě, jaké je vaše životní krédo, co vám dává chuť žít a pro co žijete?

Já jsem celý život byla a jsem i nadále optimistka. I přes to, jaké strašné chyby a nedostatky vidím ve světě. Celý život jsem se snažila, abych něco málo udělala pro to, aby se to zlepšilo. Abych byla pozitivní, učila lidi rozeznávat věci dobré a zlé. Radovat se z dobra.

Mít v srdci klid, mír a pokoj. Víte, moje krédo má čtyři slova: *Dobro je být dobrý*. To znamená, že když žiješ v harmonii, dobrotě, tak se budeš celkově cítit šťastně. Není štěstí to, že máš tři auta nebo

nevím jaké bohatství. Štěstí je, když se cítíš dobře. A to musí být uvnitř. Šťastná mohu být tehdy, když své schopnosti budu používat k dobrým účelům a budu v harmonii se svým okolím.

Děkuji za rozhovor a do dalšího života přeji hodně dobrého a Boží pokoj v srdci.

OTÁZKY KLADL
PAVEL FÜRST

FOTO ARCHIV

FOTO MICHAEL PHOTOBANK

KRONIKA 20. STOLETÍ

ROZDĚLENÝ SVĚT

(1960-1970)

Rozdělený svět, to byla realita šedesátých let. Začala stavbou skutečné, nikoli jen ideologické zdi. Berlín se vznikem Německé demokratické republiky ocitl v této části Německa. Sověti usilovali o to, aby se pod jejich kontrolu dostal celý. Západ to však kategoricky odmítl. Trval na svém právu spravovat jeho západní část tak, jak se velmocí dohodly po porážce Hitlera. Přechod z jednoho do druhého sektoru Berlína byl doposud volný. Toho využívali obyvatelé východního – komunistického Německa a utíkali do jeho západní části. Komunistické vedení Východního Německa proto dalo 13. 8. 1961 příkaz k nepropustnému uzavření obou částí Berlína pomocí vysoké zdi osře sřezané vojskem.

Velký skok do tmy

Zatím daleko na východě Mao Ce-tung, muž posedlý bludnou myšlenkou komunismu, že lze revolučním řáděním naráz změnit svět v ráj, musel zklamaně pozorovat krach svého grandiózního plánu nazvaného „Velký skok“. V říjnu roku 1957 vyhlásil, že Čínu převede do beztržní společnosti všeobecného blahobytu a zániku státu. V zemi budou jen zcela soběstačné komuny velikosti asi osmi tisíc lidí, které si budou pro sebe vyrábět i ocel.

Skončilo to naprostým rozvratem čínského průmyslu a všeobecným chaosem. Když se k tomu v roce 1959 přidala neúroda, katastrofa vyústila ve strašlivý hladomor. Kolik milionů lidí tehdy v Číně zahynulo, nikdo neví. Statistiku o tom komunisté

nikdy neuvedli. Ano, byl to „Velký skok“, ale do neuvěřitelného utrpení milionů lidí.

Sovětské komunisty si v roce 1961 připsali významné body v zápase o získání zdání úspěšnosti svého režimu. Na oběžnou dráhu kolem země vyslali prvního člověka – Jurije Gagarina, zatímco Američanům se to podařilo teprve o necelý rok později. Zápas těchto dvou supervelmocí se tak přesunul i do oblasti dobývání vesmíru. Americký prezident J. F. Kennedy vyhlásil pro americký národ program „Nové hranice“ s cílem dosáhnout do deseti let Měsíce.

Pár minut před válkou

V roce 1962, aniž by většina lidí cokoli tušila, se svět ocitá na pokraji třetí světové války. V říjnu 1962 Američané získali fotografické důkazy o umístění sovětských raket s jadernými hlavicemi na Kubě. Zde se roku 1959 pod vedením Fidela Castra dostali k moci komunisté. Rozmístěním sovětských raket 60 km od pobřeží Spojených států se tyto ocitly v přímém ohrožení jaderného útoku. Někteří členové americké vlády byli pro okamžité bombardování základny na Kubě, bez předchozího varování. Americké letectvo bylo uvedeno do stavu nejvyšší bojové pohotovosti.

Prezident Kennedy váhal. Nakonec se rozhodl pro blokádu Kuby. 24. října 1962 se sovětské lodě s nákladem dalších raket přiblížily k americkým válečným lodím hlídkujícím na určené karanténní linii u Kuby. Co se stane? Popluží dál? V té chvíli jen minuty dělily svět od konfliktu, který by měl strašné následky. Kennedy předpokládal 120 milionů mrtvých na obou stranách. Chruščov, který byl v té době v čele Ruska, mluvil dokonce o 500 milionech. Rusové se však zastavili a rakety byly z Kuby staženy. Castro zuřil, ale později řekl: „Chruščov byl starší a moudřejší. Jeho

dohoda s Kennedym byla správná. Kdyby zvítězil můj názor, byla by z toho strašná válka.“

Vstříc přizpůsobení

V tomtéž dramatickém měsíci – říjnu roku 1962 papež Jan XXIII. zahájil jednání II. Vatikánského koncilu, který byl veden pod heslem „Agiornamento“ – přizpůsobení. Katolická církev cítila, že ji změny ve světě vzdalují od běžného života lidí. Zrušila latinu jako liturgický jazyk a zavedla bohoslužbu v národních jazycích. Biskupové se dožadovali větších pravomocí při vedení církve spolu s papežem. Papež Jan XXIII. umírá ještě během koncilu a mnohé z jeho plánovaných reforem čekají na uskutečnění dodnes.

Vietnamský omyl

V jihovýchodní Asii doutnal plamen války ve Vietnamu již od konce 2. světové války, kdy skončila jeho okupace Japonci. Vrátili se tam Fran-

couzi, jejichž kolonií Vietnam byl, ale proti nim začaly bojovat komunistické partyzánské oddíly vedené Ho Či Minem. Toho podporovali Rusové i Čína. Tak získali komunisté severní část Vietnamu a Amerika po odchodu Francouzů podporovala jižní část s hlavním městem Saigonem. Francouzský prezident Charles de Gaulle varoval Američany, že budou zataženi

V roce 1962, aniž by většina lidí cokoli tušila, se svět ocitá na pokraji třetí světové války. 24. října se sovětské lodě s nákladem dalších raket přiblížily k americkým válečným lodím hlídkujícím na určené karanténní linii u Kuby. Co se stane? Popluží dál? V té chvíli jen minuty dělily svět od konfliktu, který by měl strašné následky.

do bezedné vojenské a politické bažiny. Nevěřili mu. Kennedy dává příkaz k odchodu amerických vojáků do Vietnamu, aby zabránili komunistům ovládnout Jižní Vietnam. Řekl: „Vietnam se nám hodí k tomu, abychom přesvědčili protivníka o naší síle.“ Myslel tím Moskvu. Rok poté byl J. F. Kennedy v Dallasu zabit kulkou atentátníka.

Změny

V sovětském vedení vyvrcholil v roce 1964 boj o moc odstavením Chruščova a nástupem zastánce

tvrdé linie neústupnosti jakýmkoli reformám socialismu – Leonida Brežněva.

Když se v Číně po tragédii „Velkého skoku“ situace uklidnila, Mao znovu začal uskutečňovat své marxistické revoluční vize. Z materiální oblasti, kam směřoval jeho „Velký skok“, nyní přešel do oblasti myšlení. V roce 1966 vyhlásil „Velkou kulturní revoluci“. Vůdkyní se stala jeho žena, bývalá herečka Čiang Čing. Z 12-14letých školních dětí byly vytvořeny tzv. „Rudé gardy“, které měly očistit Čínu od všeho prozápadního a buržoazního. Místo učení nutili učitele vykřikovat hesla podle Maovy „Rudé knížky“. Kdo se jim postavil na odpor, byl vláčen po ulicích a poslán pracovat na venkov, aby se prý učil od lidu. Učitelé prchali ze škol a školský systém se zhroutil. Rudé gardy strhávaly z lidí šaty, pokud byly západního střihu, rozbíjely obchody s luxusním zbožím. Knihovny byly zavřeny, knihy páleny. Tak chtěli zbavit Čínu cizího vlivu. Když se proti tomu ozvali i členové komunistické strany, ústřední výbor oznámil: „Důvěřujte masám.“

Zatím se však tyto gangy mladých „Rudých gardiček“ vyzbrojovaly a začaly se bít mezi sebou. Po roce jejich řádění musel Mao Ce-tung sám dát příkaz armádě, aby nastolila pořádek. Omluvil to slovy: „Vždyť vojáci jsou chudí synové rolníků a dělníků, tedy také lid.“ Tak nás historie učí kruté pravdě, že mnoho národů trpí hloupostí a pýchou svých vůdců.

Vymazat Izrael

Arabské země vedené Egyptem se začaly cítit silně k novému napadení Izraele. 27. května 1967 prohlásil egyptský prezident Násir: „Naším hlavním úkolem je zničit Izrael.“ Irácký prezident Aref přizvukoval: „Náš cíl je jasný: Vymazat Izrael z mapy.“ Egyptské vojsko plně vyzbrojené moderními sovětskými zbraněmi začalo pochod k izraelským

hranicím. Izraelské vedení v této chvíli smrtelného nebezpečí dalo rozkaz k leteckému úderu. Ten zcela zničil egyptská letadla dřív, než mohla vzlétnout. Byla to jen šestidenní válka. Stačila Izraeli k dosažení toho, co nedokončil v roce 1948. Zajistil tak bezpečnost severní Galileje dobytím Golanského pohoří, odkud Sýrie odstřelovala pokojně pracující izraelské rolníky. Zabral i starou část Jeruzaléma se „zdi nářků“, která má pro náboženské cítění Židů zásadní význam a která jako jediná přečkala zánik chrámu, když ho v roce 70 po Kristu zničili Římané.

Doba ještě nedozrála

Šedesátá léta končila dvěma expanzemi. V srpnu 1968 sovětské jednotky vstoupily na území Československa, aby zmařily pokus československého komunistického

Šedesátá léta končila dvěma expanzemi. V srpnu 1968 sovětské jednotky vstoupily na území Československa, aby zmařily pokus československého komunistického vedení nastolit jakýsi socialismus „s lidskou tváří“, jak to definoval Alexander Dubček, tehdejší předseda komunistické strany. Doba na změnu však ještě nedozrála.

ho vedení nastolit jakýsi svobodnější, demokratický socialismus, tzv. socialismus „s lidskou tváří“, jak to definoval Alexander Dubček, tehdejší předseda komunistické strany. Doba na změnu však ještě nedozrála.

O rok později se Američanům podařilo dosáhnout Měsíce. 20. července 1969 vstoupil na jeho povrch jako první člověk astronaut Neil Armstrong. Celý projekt nazvaný Apollo stál Američany ohromnou sumu 50 miliard dolarů a hlavním důvodem bylo – porazit Rusko v tomto závodu o Měsíc.

Nastala nová éra objevů v technice, mezi jiným i v té komunikační, která nakonec pomohla bořit cenzuru – omezování šíření informací v totalitních státech. Na oběžných drahách začaly kolem země obíhat družice, které předznamenaly možnost využít tuto techniku k satelitním přenosům. V laboratořích se připravovala technologie, která později umožnila výrobu a masové rozšíření výpočetní techniky. K čemu to asi bude dobré?

ZPRACOVAL LUDVÍK ŠVIHÁLEK

FOTO ARCHIV

NADĚJE

Sedím v čekárně u lékaře a občas se rozhlédnu kolem sebe. Vtom přichází pomalými kroky starší paní. Znáám ji mnoho let. Bývala usměvavá, čilá a plná energie. Dnes jen s velkými obtížemi vyjde pár schodů. Uvědomuji si, jak neúprosný čas mění mládí ve stáří a zdraví v nemoc. Právě ten nemilosrdný čas nemůže nikdo z nás zastavit. Po životě plném práce a starostí přichází stáří, období, které si lze jen těžko představit bez bolestí, nemocí a obav, co bude dál. Hrouť se smělé plány i dřívější jistoty. Věci, které pro nás byly dříve samozřejmé, se stávají mnohdy nedostupnými – třeba jen vyjít bez bolesti a zadýchání těch pár schodů. Zamýšlím se sama nad sebou. Tohle jednou čeká i mne. Jak se s tím asi vyrovnám? Kolik pomoci a vlídných slov se mi jednou dostane? Kdo ví? V dnešní době, kdy peníze vytlačují cit z lidských srdcí, asi nebude stáří příliš radostné. Kam tedy směřuje můj život? Mám nějakou naději pro budoucnost?

Kdybych neznala tu spoustu krásných zaslíbení, kterými nás Bůh ujišťuje o své přízni, asi by se mi žilo mnohem hůř. Já věřím, že tento život nekončí stářím a posléze smrtí. Věřím tomu, co nám v Bibli Pán Bůh slíbil. Otvírám Bibli, tu krásnou knihu, plnou naděje, a čtu 65. kapitolu proroka Izajáše: „... Minulá soužení budou zapomenuta, ukryta před mým zrakem. Hle, já stvořím nová nebesa a novou zemi. Věci minulé nebudou připomínány, nevstoupí na mysl. Veselte se, jásejte stále a stále nad tím, co stvořím. Hle, já stvořím Jeruzalém k jásotu a jeho lid k veselí. Nikdy víc už nebude v něm slyšet pláč ani křik. Nikdy už tam nebude dítě, které zemře v několika dnech, ani stařec,

který by se nedožil plnosti věku, protože bude mladíkem, kdo zemře ve stu letech. Vystavějí domy a usadí se v nich, vysázejí vinice a budou jíst jejich plody. Nebudou stavět, aby se tam usadil jiný, nebudou sázet, aby z toho jedl jiný. Dny mého lidu budou jako dny stromu. Co svýma rukama vytvoří, to moji vyvolení sami spotřebují. Nebudou se namáhat nadarmo a nebudou rodit pro náhlý zá-

nik, neboť jsou potomstvem těch, kdo byli Hospodinem požehnáni, oni i jejich potomci. Dříve než zavolají, já odpovím; budou ještě mluvit a já je už vyslyším. Vlk a beránek se budou pást spolu a lev jako dobytek bude žrát slámu. Nikdo už nebude páchat zlo a šířit zkázu na celé mé svaté hoře, praví Hospodin...” (vybráno z Iz 65,16-25) To nejsou jen krásná slova, která mají mírnit smutek a bolest našeho pozemského života. To je Boží slib, který nám může dávat sílu žít a s pokorou přijímat každý nový den. Vždyť všechno pozemské trápení jednou skončí. Člověk k tomu může přidat jen své poděkování.

„Pane Ježíši, děkuji ti za tuto naději. Prosím tě, dej mi sílu žít tak, abych měla sílu tě následovat. Posiluj moji víru tak, abych vždy viděla ten jediný, opravdový cíl – život s tebou. Těším se na tvůj příchod, kdy ‘...zazní povel, hlas archanděla a zvuk Boží polnice, sám Pán sestoupí z nebe, a ti, kdo zemřeli v Kristu, vstanou nejdříve; potom my živí, kteří se toho dočkáme, budeme spolu s nimi uchvázeni v oblacích vzhůru vstříc Pánu. A pak už navždy budeme s Pánem.’ (1 Te 4,16.17)“

Tato slova si často připomínám, když na mne doléhají starosti všedního života. Ať už moje nebo mých bližních. Jednou se všichni ti, kdo přijali Pána Ježíše jako svého Spasitele, setkají v Božím království. To je moje naděje a nezbyvá než přidat Janova slova ze závěru knihy Zjevení: „Amen, přijd Pane Ježíši.“

H. M.

LIST KOLOSKÝM

ODEVZDÁNÍ JEN KRISTU

Proč byl tento list napsán?

Někteří lidé mají v oblibě různé samoobslužné prodejny s obcerstvením. Jsou rádi, když mohou jít kolem pultu a vybírat si. Kousíček tohoto a tamhle zas lžičku onoho. Výsledkem může být podivná směsice různých potravin, ale to jim nevadí. Prostě rádi ochutnávají ode všeho trochu.

Není divu, že podobným způsobem přistupují i k náboženství. Také Kolosané byli známi tímto přístupem – „vezmi si a ochutnej“. Vzali kousek židovského mysticismu, přidali lžičku místního kultu plodnosti a to vše pokryli velkou porcí řecké filozofie. Když uslyšeli o křesťanství, prostě ho jen přidali k celé té směsici svých náboženství. Ježíš se stal součástí jejich věroučného systému, možná i velmi důležitou, ale přece jen pouhou součástí.

Tomu, co Kolosané dělali výběrem myšlenek z mnoha pramenů a vytvářením si tak vlastního náboženství, se říká *synkretismus*. Není tajemstvím, že i dnes používá mnoho lidí podobný přístup. Tak je pro ně Ježíš jen o málo víc než kterýkoliv z mnoha jiných duchovních vůdců.

Co se z této knihy můžeme naučit

List Koloským se snaží ukázat, že Ježíš nebyl jen dalším dobrým člověkem. Nebyl to jen nějaký další Mojžíš či Buddha. Nebyl jen nějakou „velkou duší“, která dosáhla osvícení a nabídla nám, že se o ně s námi podělí.

Pisatel tohoto listu trvá na tom, že Ježíš byl ve skutečnosti Bohem, který přišel v těle. Jemu patří všechna moc a on je také konečnou autoritou: Nic nepřišlo před ním a nic také nepříjde po něm. List Koloským říká, že Ježíšovo božství není něčím, co si církev vymyslela, aby stoupla její autorita. Apoštol Pavel napsal, že „plnost sama se rozhodla v něm (tedy v Ježíši) přebývat“ (1,19). Jestliže tedy Ježíš nebyl jen jedním z mnoha dobrých mužů a žen, kte-

ří na této zemi žili, pak to znamená, že ani samotné křesťanství není jen jedním z mnoha náboženství této planety. Jeho výjimečnost je dána osobností Ježíše Krista, který prohlásil, že je jedinou cestou k Bohu, protože je s ním ve všem zajedno.

List Koloským není nějak mimořádně tolerantní kniha. Trvá na tom, že křesťanství (podobně jako Ježíš) je jedinečné, a přitom žádá, abychom Ježíšovy požadavky brali vážně. Můžeme je buď přijmout, anebo odmítnout. Jedno nám však tato kniha nedovolí – zacházet s Ježíšem jako s druhořadou postavou ve hře, kterou jsme si sami napsali. Ježíš přece hraje hlavní roli v díle, jehož je spoluautorem, koproducentem i režisérem spolu s Otcem a Duchem svatým. Jeho jedinečnost je pro nás zárukou nalezení správné cesty k Pánu Bohu.

Slova, která potřebujeme znát

Barbar: dosl. každý, kdo nemluví řecky. Řekové měli za to, že každý, kdo nemluví jejich jazykem, je – už pro tento samotný fakt – nekulturní hulvát. Proto slovo barbar nabylo posléze dnešního významu.

Epafras: zakladatel sboru v Kolosách a Pavlův následovník.

Kolosy: prosperující město, proslavené svou červenou látkou. Nacházelo se na území dnešního západního Turecka.

Laodikea: město nedaleko Kolos. Dopis, na který se Pavel odvolává v Ko 4,16, se nikdy nenašel.

Mocnosti: Přestože není jasné, jaká byla přesná podstata toho, čemu Kolosané věřili, většina odborníků se domnívá, že Kolosané viděli svou duchovní cestu jako jakýsi výstup po žebříku, kdy jednotlivé příčky měli pod kontrolou různí andělé a „mocnosti“. Podle nich sice mohl Ježíš člověku pomoci tuto cestu nastoupit, ale každý musel hledat svůj způsob, jak si naklonit tyto „vlády a mocnosti“, aby se dostal k vrcholu. Ježíš zde tedy byl jen o něco málo víc než nebeský vrátný.

„Neberte do rukou, nejezte, nedotýkejte se“: Zdá se, že Kolosané pohlíželi na náboženství podobně, jako se my díváme například na předpisy pro oblékání – člověk prostě dělá určité věci ne proto, že jsou správné z mravního hlediska, ale protože jsou správné z hlediska rituálního. Pavel netvrdil, že neexistují věci, kterým by se lidé měli

vyhnout, ale jen to, že naše rozhodnutí by měl vést spíše mravní zájem než jen rituální čistota.

Obraz: přesná podoba. Ježíš je opravdovým Bohem, ne pouhým jeho symbolem.

Obřízka: jeden z nejdůležitějších kroků při konverzi k judaismu. Mnozí muži považovali obřízku (ze zcela zřejmých důvodů) za jednu z hlavních překážek obrácení. Pavel však upozorňoval na to, že Ježíš odstranil vše, co by nás mohlo oddělovat od Boha. Žádné překážky (dokonce ani rituální) nám už nebrání stát se Božím lidem.

Pavel: muž, který na základě přímého Ježíšova zásahu přestal pronásledovat křesťany a začal hlásat jejich poselství. Bůh ho použil, aby šířil Kristovo poselství. Pavel kázal toto poselství pohanům, ale také ho musel mnohdy bránit před svými spolubratry ze Židů, kteří měli častp své vlastní představy o tom, co je a co není důležité pro spasení člověka.

Plnost: technický termín, který používali řečtí filozofové a jímž minili veškeré Boží atributy, projevy i vlastnosti, aniž by některé ponechali stranou.

Prvorozený: toto slovo neznamena ani tak první z hlediska času, jako spíše první ve slávě. Když Pavel napsal, že Ježíš je „prvorozený všeho stvoření“ (1,15), netvrdil, že Ježíš byl tím prvním, co bylo stvořeno. Říkal však, že Ježíš je důležitější než cokoli, co bylo stvořeno.

Smiřit: obnovit narušený vztah. Je třeba si uvědomit, že Ježíš nesmiřil Boha s námi, ale jsme to my lidé, kdo potřebujeme být smiřováni s Bohem.

Soboty: většina odborníků se shoduje v tom, že Ko 2,16 se zřejmě nevztahuje ke každotýdenní sobotě, ale ke každoročním židovským svátkům neboli „sobotám“ (velikonoce, slavnost stánků atd.).

Svatí: Pavel zde míní všechny křesťany, ne jen několik vybraných jedinců.

Tajemství: neznamena to něco, čemu je těžké porozumět, jako spíše to, co bylo kdysi skryto, ale nyní to bylo zjeveno.

Timoteus: Pavlův „milovaný a věrný“ průvodce na cestách. Sk 16 říká, že Timoteus pocházel z Lystry, kde se narodil židovské matce a pohan-skému otci.

„Vymazal dlužní úpis, jehož ustanovení svědčila proti nám“: Vždy, když Římané někoho ukřižovali, přibíli na kříž také tabulku, na které byla uvedena obvinění proti danému člověku. Ko 2,14

neznamená, že byl zrušen Boží zákon, nýbrž že záznam o našich hříších byl „přibit“ na Ježíšův kříž – On přijal trest za naše hříchy.

„Ženy, podřizujte se svým mužům“: Výrok z Ko 3,18 trochu ztrácí na síle, když si uvědomíme, že Římané byli neobyčejně přísní, pokud šlo o cokoli, co by třeba jen zdánlivě mohlo podkopávat veřejný pořádek. Také bychom neměli zapomínat, že některým křesťanům sloužilo jejich nově poznané náboženství jako výmluva pro odvolání slibů učiněných v minulosti – ať už ve vztahu ke svým nadřízeným, nebo dokonce vůči manželskému partnerovi.

Pavel tedy nezdůrazňuje něčí podřízenost někomu, ale chce, aby křesťané byli známí jako poctění, slušní a pořádaní lidé, kteří dodržují své sliby.

(Pokud manžel cituje své ženě Ko 3,18, je dobré mu přečíst také verš následující – Ko 3,19.)

V listu Koloským najdeme

- „On [Kristus] je obraz Boha neviditelného, prvorozený všeho stvoření, neboť v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi – svět viditelný i neviditelný; jak nebeské trůny, tak i panstva, vlády a mocnosti – a všechno je stvořeno skrze něho a pro něho. On předchází všechno, všechno v něm spočívá.“ (1,15-17)
- „Žijte v Kristu Ježíši, když jste ho přijali jako Pána. V něm zapuště kořeny, na něm postavte základy, pevně se držte víry, jak jste v ní byli vyučeni, znovu a znovu vzdávejte díky.“ (2,6.7)
- „Protože jste byli vzkříšeni s Kristem, hleďte to, co je nad vámi, kde Kristus sedí na pravici Boží.“ (3,1)
- „Ale až se ukáže Kristus, váš život, tehdy i vy se s ním ukážete v slávě.“ (3,4)
- „Všechno, cokoli mluvíte nebo děláte, číňte ve jménu Pána Ježíše a skrze něho děkujte Bohu Otci.“ (3,17)

NET '98

ANEB

VSTŘÍC PŘÍŠTÍMU TISÍCILETÍ

(ROZHOVOR S JOZEFEM BAJUSZEM)

Dokončení ze strany 7

Jaké byly první reakce lidí?

Tento program byl určen především pro ty, kteří jsou našimi přáteli, kteří už od nás něco o Bohu vědí. Právě oni přicházeli pravidelně a byli vděční, že nachází mnoho odpovědí na své otázky. To vyžadovalo určitou přípravu a práci s lidmi už před začátkem tohoto programu. Pokud někde nechali vše na poslední chvíli a přišli jen lidé na základě úvodní propagace, pak bylo pro mnohé z nás zklamáním, že tak jako přišli, stejně rychle odcházeli. Možná byli mnozí také zaskočeni příliš náboženským obsahem jednotlivých přednášek, na který jsme posluchače mnohdy nepřipravili. Žijeme přece jen v zemi, kde dlouhé roky bylo náboženství tabu a dlouhodobá ateistická výchova udělala také své.

Existují alespoň nějaké informace o tom, kolik lidí sledovalo NET ve světě i u nás, v České a Slovenské republice?

Přesnější informace v celosvětovém měřítku nejsou v době, kdy spolu hovoříme, známy, ale víme už, že v České a Slovenské republice sledovalo první polovinu tohoto programu více jak deset tisíc lidí. Skoro polovina z nich se setkala díky NETu s poselstvím evangelia poprvé.

Ve světě je přes 7500 míst, která se zapojila do tohoto programu, a máme zprávy, že v některých zemích přicházeli lidé a naplnili fotbalové stadiony s kapacitou až dvacet tisíc lidí.

Myslím si však, že čísla v tomto programu nehrají nijak důležitou roli. Mnohem důležitější je to, že se evangelium mohlo dostat i do míst, kde to

není z různých důvodů tak jednoduché. Věřím, že si Pán Bůh uměl použít i naši nedokonalou techniku, aby se nám lidem mohl více přiblížit.

Ještě je asi brzo hodnotit celou akci, ale přece jen – alespoň první dojem?

To bys ses musel ptát samotných návštěvníků tohoto programu, ale snad ten můj osobní. V jednotlivých přednáškách mnohokrát zaznělo zvláštní spojení slov, které určitě utkvělo mnoha lidem v paměti. Je to přátelství s Bohem. Já sám jsem si tuto důležitou věc znovu připomněl a možná i znovu prožil.

Mnoho lidí také určitě oslovilo vědomí onoho celosvětového společenství, které sice bylo různě posunuto v čase, ale přece jen propojeno jedním pořadem přednášek. Pro mě i mnoho dalších to bylo velmi povzbuzující, patřit do této velké rodiny.

Všechny přednášky byly zaznamenány na videokazety. Je možné je někde půjčit nebo koupit?

Samozřejmě, že NET '98 zůstane na videokazetách a tento záznam je k dispozici na jednotlivých sdruženích Církve adventistů s. d.

NET '98 skončil, ať žije další? Aneb – co dál? Máte připravený nějaký další program? Uvažuje se o něčem podobném v roce 1999 nebo na přelomu tisíciletí?

V roce 1999 připravuje známý evangelista Mark Finley velký satelitní program směřovaný k přelomu tisíciletí a pozval i Českou a Slovenskou republiku, abychom se této akce zúčastnili. Věřím, že sbory, které si vyzkoušely NET '98, využijí podle svých možností a potřeb i této příležitosti. Snad jsme se také naučili, že zvěstování evangelia je především naše osobní služba člověku, kterou za nás neudělá ani ten sebelepší řečník nebo moderní technika.

Co dodat závěrem? Snad to, že v tomto programu opravdu nešlo o techniku ani o počet zúčastněných. Tím hlavním bylo představit lidem kolem nás Pána Boha, nakolik to umíme našimi nedokonalými prostředky. Pokud celý program v tomto někomu pomohl, určitě měl smysl.

ZA ROZHOVOR DĚKUJE MAREK ŠKRLA

EVA VEŠKRNOVÁ

JEVIŠTĚ ŽIVOTA

KNIHA O ŽIVOTĚ, ZDRAVÍ A SÍLE POZITIVNÍHO MYŠLENÍ

JEVIŠTĚ ŽIVOTA

Byla první dámou Národního divadla v Brně, kde vytvořila více než stovku rolí. V roce 1988 však ze zdravotních důvodů musela odejít z prken, která ovládala a jež jí 23 let byla druhým domovem. Obrátila pouze jeden list svého života a načala jeho novou kapitolu. Režisérem se stal život sám – její a náš, její a naše zdraví, životospřáva, životní styl a vůle po sebepoznání a sebekázní. Stala se nadšenou propagátorkou zdravého životního stylu. Její poradensko-konzultační služba, přednášky či recitály pomáhají lidem najít cestu k radosti, zdraví a všemu, co s tím souvisí. A právě to je také záměrem této knihy.

- Z obsahu: – Z mého života
– Zdraví není náhoda – NEW START – program pro naše zdraví
– Potraviny z rostlinné říše od A do Z
– Recepty pro zdraví (757 receptů)
– Výživa a nemoci
– Jídelníčky pro nemocné
– Bylinný receptář
– Děti a výživa

Brož., formát 16 x 23 cm, 320 stran + 24 stran barevné přílohy,
zaváděcí cena 198,- Kč, od 1. 1. 1999 228,- Kč.

Knihu si můžete objednat na adrese:

Advent-Orion, Roztocká 5, 160 00 Praha 6 - Sedlec

Advent-Orion

S.R.O.

Roztocká 44/5

160 00 Praha 6 - Sedlec

kevinova